

Neērtības ērtību labad!

Foto - E. Gabranovs

Top dāvana. Līgums paredz, ka plānotie darbi jāiesteno līdz 31.decembrim. Balvu Mākslas skolas direktore Elita Teilāne (foto) lepojas, ka nākamgad skola svinēs trīsdesmit gadu jubileju un, viņasprāt, atjaunotā MĀKSLAS SKOLAS ĒKA, kas ir celta 1936. gadā, būs vislielākā dāvana gan pilsētai, gan pedagogiem, gan bērniem un viņu vecākiem. Atbildot uz jautājumu, vai citas dāvanas negaidīs, direktore smaidot paskaidroja, ka nekad neatteiksies no palīdzības. "Laiņi lūdzam! Mums vajadzību ir daudz," viņa piebilda.

Edgars Gabranovs

7.jūnijā Balvu novada pašvaldība noslēdza līgumu par Balvu Mākslas skolas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanu, kas paredz siltināšanas darbus, jumta, logu un ārdurvju nomaiņu, iekšējās siltumapgādes un elektroapgādes sistēmu izbūvi, kā arī citus darbus. Skolas direktore Elita Teilāne cer, ka nākamgad janvārī kolektīvs atgriezīsies izremontētā skolā.

Taujāta, kā izdodas organizēt mācību procesu, E. Teilāne pastāstīja, ka meklē un atrod risinājumus, piemēram, Zinību diena nosvinēta jaukā vietā – Lāča dārzā: "1.septembrī kopā ar bērniem un vecākiem devāmies nelielā ekskursijā, lai iepazītu tās vietas, kur notiks stundas. Tās ir īslaicīgi paciešamas neērtības, kuras, nodrošinot mācību procesu, esam centušies atrisināt pēc iespējas labvēlīgāk bērniem un pedagogiem. Esam pateicīgi vairākām iestādēm, kas mūs ir uzņēmušas un pieņēmušas. Šobrīd atrodamiem trīs ēkās. Lielākā daļā mācību stundu notiek Balvu Bērnu un jauniešu centra otrajā stāvā ar vienu papildus telpu pirmajā stāvā. Tāpat, lai optimāli nodrošinātu mācību procesu, strādājam divās plašās telpās, kas nodotas ekspluatācijā Balvu muižas pagrabstāvā. Vēl izmantojam konferenču zāli Balvu Novada muzejā, bet pieļauju, ka tiks rasts vēl ērtāks risinājums, ka šīs mācību stundas, iespējams, notiks Balvu sākumskolā. Protams, pārcelt mācību norisi uz citām telpām bija liels izaicinājums. Tas ir papildus darbs kolektīvam, bet, redzot, kā skola pārtop, patiesi ir cerība, ka janvārī atgriezīsies mājup."

Lūgta atklāt, kā izaicinājumu pieņem bērni un vecāki, mākslas skolas direktore atzina, ka

bērniem ir interesanti izbaudīt pārmaiņas. "Liels darbs tika ieguldīts, lai izveidotu mācību stundu sarakstu tā, lai visiem pēc iespējas mazāk jāpārvietojas starp ēkām, mazinot pāriešanu no vienas ēkas uz citu. Tāpat jāatzīmē, ka tā ir izaicinoša un interesanta pieredze gan man, gan direktorei vietniecei izglītības jomā Anitai Kairīšai, kā vadīt mācību procesu norisi vairākās vietās un nodrošināt tehniskā aprīkojuma darbību. Jāpiebilst, ka pozitīvi ir tas, ka, pārskatot mācību aprīkojumu un materiālus, neizpalika savdabīga revīzija, apjaušot, kas skolā ir atstājams, kas nav. Spiestā kārtā esam pārrevidējuši visus skolas skapjus un plauktus – atgriežoties skolā, nekā lieka vairs nebūs. Gandrīz katru dienu aizbraucu uz mākslas skolas ēku un priecājos, redzot, kā maina radiatorus, logus, modernizē elektroinstalāciju. Priecājos, ka siltina pamatus un, pateicoties hidroizolācijai, nebūs jācinās ar mitrumu pagrabstāvā. Priecājos, ka jumts arī vairs netecēs, ka, nomainot logus, būs iespēja pilnvērtīgāk vēdināt telpas. Priecājos par jauna apgaismojuma ierīkošanu visās skolas telpās. Tāpat skolas ārējais fasādes veidols būs savādāks, tiks atjaunotas ieejas kāpnes, kā arī atdzīvināti vēsturiskie akcenti, piemēram, savulaik aizmūrētie logi, arī mazie, apaļie lodziņi. Protams, būtu vēl jaukā, ja izdotos īstenot apkārtnes labiekārtošanu. Bet tas jau ir cits stāsts, cits projekts, tāpat kā Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas divu studenšu vizija par iespējamo telpu dizainu. "Meklēsim iespējas startēt arī starptautiskos projektos," atklāja direktore, cerīgi raugoties nākotnē.

Atgādinām, ka Balvu Mākslas skola realizē profesionālās ievirzes izglītību. Šogad skolā mācības uzsāka 153 audzēkņi, kas ir nedaudz vairāk nekā pērn. Lai veicas!

Nākamajā
Radugumā

● **Meža dienas**
Aicina mežainākais Latvijas ciems Žiguri

● **Ciemojāmieš Šķilbēnos**
Audzē melones

legādāsies pusmiljonu vērtu elektroautobusu

Balvu novada pašvaldība iegādāsies bezemisiju elektroautobusu un pārvietojamās uzlādes iekārtu skolēnu pārvadājumiem (šobrīd skolēnu pārvadāšanā ekspluatējamais autobuss "Mercedes Benz Sprinter" ir 20 gadus vecs). Plānotās izmaksas ir EUR 566 180, no tām Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda finansējums – EUR 470000, Balvu novada pašvaldības finansējums – EUR 96 180. Izmaksas kļūs zināmas pēc iepirkuma procedūras veikšanas.

Saņems Ekoskolas sertifikātu

13.septembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 96 izglītības iestādes saņems prestižo starptautisko Zaļo karogu, tostarp piecām izglītības iestādēm piešķirs augstāko programmas apbalvojumu – Ekoskolu

Īsziņas

vēstnieka statusu. Tāpat 43 skolas, tostarp Balvu Valsts ģimnāzija, Bērpils un Stacijas pamatskolas, iegūs Latvijas Ekoskolas sertifikātu.

Sacentīsies futbolisti

10.septembrī plkst. 11.00 Bērpils pamatskolas sporta laukumā tiksies Balvu novada futbola komandas, lai sacenstos skolotāja J.Vaskinoviča piemiņas kausā futbolā 2023.

Lauku labumu tirdziņš Balvos

Atgādinām, ka 9.septembrī Balvos, laukumā pie Balvu Kultūras un atpūtas centra, notiks tradicionālais lauku labumu jeb zaļais tirdziņš, kurā varēs iegādāties dažādus lauku labumus un amatniecības izstrādājumus no zemniekiem, mājražotājiem un amatniekiem.

Nedēļas jautājums

Vai patik ogot un sēņot?

Skaidrite Gugāne

ANNA STRUMPE, ciemojas pie mammas Rekovā: – Man ļoti patik sēņot un ogot. Garšo baravikas, bet tieši šobrīd lasu dzērvenes. Gan ogas, gan sēnes lasu gan pašu patēriņam – cepju un kaltēju –, gan pārdodu. Šogad ogu, manuprāt, ir pamaz. Ir vietas, kur tās var atrast, bet vajadzīgs laiks un pacietība. Uz mežu dodos kopā ar vīru vai mammu, vai savu krustmāti Tatjanu, kura zina labākās sēņu vietas, – tad mums vienmēr ir pilni grozi.

IEVA LĪVZEMNIECE, dzīvo Liepājā: – Ogot un sēņot neesmu bijusi gadus piecus. Mežs pats par sevi, ogošana un sēņošana man patik, tikai ļoti baidos no ērcēm, un tas ir faktors, kas attur no iešanas mežā. Manam vīram patik sēņot, viņš brauc uz mežu manā vietā un sagādā mums rudens veltes, lai būtu, ko uzēst tagad un saglabāt arī ziemai. Paldies, ka man ir tādi draugi un paziņas.

no kuriem parasti var iegādāties mežā lasītās odziņas vai sēnes. Ja nav iespējas dabūt mūsu pašu mežos lasītās sēnes, labprāt nopērku šampinjonus veikalā, tad kopā ar burkāniņu, sipoliņu, saldo krējumu sanāk super garda mērcīte. Katru gadu cenšos visus iegūtos labumus no meža vai dārza uzglabāt saldētavā, lai bērniem ziemā ir ko uzlikt uz zoba.

AIVARS ŠTEKELS, dzīvo Balvos: – Sēņot cenšamies, kad vien sanāk. Braucam pat pēc darba. No sākuma nebija daudz sēņu, bet pagājušo svētdien aizbraucām un mums ļoti paveicās, – tikko, kā izkāpām no mašīnas, sēnes jau bija priekšā! Pielasījām tiešām ļoti daudz. Daudz bija baraviku, beku un bērslapju. Mūsu ģimenē visiem ļoti garšo bērslapju karbonādes, – tās cenšamies cept vienmēr, ja atrodam atbilstošas bērslapes. Vēl gatavojam sēņu kotletes un, protams, ziemai arī salikām saldētavā un samarinējām. Ļoti garda ir sēņu soļanka, ko arī ziemai gatavojam. Sēnēs braucam vairāk kopā ar sievu, bērni ne visai grib, bet ir arī bijuši mums līdzī. Šis noteikti ir sēņu gads! Agrāk ogas arī lasījām – gan brūklenes, gan mellenes un dzērvenes, bet tagad nesanāk laiks aizbraukt.

DAIGA SUPE, dzīvo Balvos: – Ar sēņošanu nodarbojas mans vīrs. Man pašai ir bailes no iešanas mežā kopš nobijos no čūskas. Mežā neesmu bijusi varbūt pat piecus gadus. Mūsu ģimenē iecienītas ir gailenes, no kurām iemīļots ēdiens ir gailēņu groziņi, vistas zupa ar gailenēm un, protams, mērce. Bērslapes mīlam pārvērst karbonādēs. Bekas un baravikas ziemai izkaltējam, jo tā aizņem mazāk vietas uzglabājot. Kādreiz lasījām mellenes un dzērvenes, kad varējām nodot, bet, kopš bērni izauguši, nav pat vairs ēdāju.

INESE ĀDMINE, dzīvo Salaspilī: – Pēdējo reizi mežā biju aptuveni pirms kādiem pieciem – sešiem gadiem. Pēdējos gadus sēņoju Centrālīrgū pie tantiņām. Garšo visādas sēnes, bet vislabāk – bekas un baravikas. Patik arī sviesta beciņas. Agrāk, kad vīrs Ēvalds bija spēcīgāks, braucām sēņot katru gadu. Ogas gan nepatīk lasīt, piņķerīgs darbs. Mellenes un brūklenes nopērku tirgū.

MANA NEDĒĻA

Septembra otrā nedēļa sākusies ar nelielu satraukumu, jo ģimenē ir otrklasiņi. Vedam meitu uz sākumskolu Balvos, viņa apmeklēs arī mākslas skolu un deju pulciņu. Arī man pašai atsāksies *skolas* gaitas, jo esmu studente Latvijas Universitātē studēju sociālo darbu. Lai gan pirmā *skolas* diena man būs nākamo otrdien, bet pagaidām komunicēju studentu e-vidē, man tomēr ir svētķū sajūta. Jā, arī satraukums, kā visu paspēt, kā izdarīt. Tad, kad grafiks sakārtojās, viss aiziet savu gaitu. Tomēr septembris ir un paliek mans mīļākais rudens mēnesis! Bērniņā mamma mūs pavadīja uz skolu, bet, atgriežoties mājās, visiem bija jāpalīdz vākt ražu. Un šī kopības sajūta ļoti spilgti palikusi atmiņā. Arī mēs laukos palēnām vācām ražu, – pēc savas vārdadienas novācu ķiplokus, tagad sākam skatīties uz puraviem, konservējam tomātus un gurķus, bet svētdien, Tēva dienā, paredzēta kartupeļu talka. Gaidīsim talkā radus. Esmu apņēmies sacept kartupeļu pankūkas. Septembrī Latvijā pieņemts uzskatīt par Dzejas mēnesi, kas arī man ir tuva. Nenojaušot, ka tās varētu būt dzejas vārsmas, jau bērniņā, ejot no skolas, savā nodabā kaut ko sacerēju. Esot pieaugušai sievietei, mammai un studentei, dzejas rakstīšana ir palikusi otrajā plānā, tomēr mans rudens iesācies ar vienu pabeigtu dzejoli, ko esmu uzrakstījis vecākajai meitai par godu viņas piedzimšanai.

JOLANTA SAULEVIČA-LOGINA, vietējā aktiviste, dzīvo Medņevā

No vēstulēm

Pastuosti par savu Školuotuoju

2023.gada 13.septembrī paīt 153 godi, kai Ludzys apriņķa Zaļmūižys pogostā (tān – Rēzeknis nūvoda Nautrānu pogosts) dzims izcylais katuoļu goreidzniks un pedagogs, Latgolys pyrmuos atmūdys darbinīks, monsinjors Nikodems Rancāns (1870–1933). Lai gūdynuotu juo īspaideigū davumu Latgolys kulturā un izgleiteibā, jau ostoitū reizi teik izsludnyuota Nikodema Rancāna bolva Latgolys izcyluokajim pedagogim. Pretendentu dasaceišona da 15.septembra nu pyrmsškols da augstuokajai i profesionalajai izgleiteibai par latgaliskuos vidis radeišonu i latgaliskūs vieriteibu styprnyuošonu, kai ari par radūšu i psihologiski atbalstūšu darbeibu školā īpriškejā vuiceibu godā. Izsludnyuotys 5 nominacejys.

*Konkursa nūlykums i dasacejuma anketa ir atrūnāma www.lakuga.lv, www.rta.lv i www.latgolyskongress.lv.
ILGA ŠUPLINSKA, Dr.philol., LKB vadeituoja*

Dāliju valsis

*Twikst āboli un kvēlo pilādžogas,
Dāliju ugunis jau liesmo vecais dārzs,
Kur tevi gaidīju ar dālijziediem rokās,
Tik spilgti sarkaniem kā uguns sārts.
Sienāžu kapela, zem ziediem
noslēpusies,
Mums pēdējo valsi spēlēja uz atvadām;*

*Kamēr viens otru sildījām ar skūpstiem
Tāpat, kā šodien, rudens vakarā.
Nozied vasara, un zelta rudens rūsē,
Līdz baltos sniegos ziema visu tin,
Un vecais dārzs vien uzticīgi klusē
Par to, ko atmiņa ar smeldzi min.
Ak, sienāži, kas nerimstoši spēlē,
Labi zinot, ka tos salnas elpa pļaus!
Ai, dālijas, kas deg kā liesmu mēles,
Kā gribot sasildīt, kad vakars top jau
auksts!
Tāpat kā toreiz dālijās es raugos,
To kvēlē ceru sirdi sasildīt
Un skumjo valsi novakarē klausos,
Ko, paslēpies zem ziediem, spēlē sienāzis.
Šis valsis ierakstīts kā vecā platē
Ir manā sirdī, tur tas vienmēr skan,
Ne laiks, ne ziema spējiģi nav atņemt
Šo skaisto meldiju, kas pieder tev un
man!*

NAURIS GEKIŠS

Spriedis par Latgales attīstības iespējām

22.–23.septembrī Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā notiks Latgales starpkongress “Latgales attīstība – drošības pamats Latvijai un Eiropai”, kura laikā paneļdiskusijās spriedis par Latgales attīstības aspektiem – drošības jautājumiem, reprezentācijas aspektiem, t. sk. sadarbību ar Poliju tūrisma attīstībā, latgaliešu valodas ilgtspēju un izglītības kvalitāti un pieejamību. Pasākumā ir uzaicināti dažādi diskusiju dalībnieki no

valsts iestādēm, Eiropas Parlamenta, medijiem, pilsoniskajām organizācijām, uzņēmumiem un izglītības iestādēm.

Latgales kongresa lēmumu izpildes padomes (LKLIP) priekšsēdētājs Agris Bitāns min, ka pasākuma mērķis ir turpināt Latgales kongresa uzstādījumu un lēmumus, kā arī izrunāt aktuālos jautājumus izglītībā, valodā un drošībā: “Tā būs vēl viena iespēja atgādināt sabiedrībai un valsts institūcijām par Latgales un latgaliešu valodas interešu nepietiekamu ievērošanu.” Latgales starpkongress ir zīmīgs Latgaliešu kultūras biedrības (LKB) darbības atskaite punkts, jo šajās septembra dienās aprit 30 gadi, kopš Latgaliešu kultūras biedrība ir reģistrēta darbībai, risinot latgaliešu kultūras, valodas un ekonomikas jautājumus. LKB ir iedibinājusi Latgales kongresu tradīciju 1992. gadā, domājot par pasaulē esošo latgaliešu centienu apvienošanu un 1917. gada kongresa ideju turpināšanu. Ir cits laiks, bet daudzi uzdevumi ir līdzīgi tiem, kas bija Latgales latviešu kongresā Rēzeknē, tāpēc svarīga katra dalībnieka iesaiste. Pasākuma noslēgumā notiks arī Nikodema Rancāna Latgales reģiona skolo-tāju konkursa noslēgums, kurā godinās izcilākos, radošākos skolotājus, kas rūpējas par latgaliešu valodas, vērtību saglabāšanu, ir radoši un psiholoģiski atbalstoši pirmsskolas, skolas, profesionālās skolas vai augstskolas vidē.

ILGA ŠUPLINSKA

Sūtiet mums vēstules arī elektroniski: vaduguns@apollo.lv

Automātiskais atbildētājs
64520961

Hallo!

Laikraksta “Vaduguns” 25.augusta numurā publicējam rakstu par motokrosu “Motors caur dzīvi rauj” – gan par “Vaidavas kausa” 50 gadu jubileju Apē, gan arī atskatījāmies uz kādreiz rīkoto “Vaduguns kausa” izcīņu “Baltā Brieža” mototrasē Susāju pagastā un “Gaujas kausu” Valmierā. Publikācijā par motokrosu mūspusē rakstījām, ka sabrūkot sociālismam, nebūtībā aizgāja arī “Vaduguns kausa” izcīņa, pēdējam starta šāvienam “Baltā Brieža” trasē izskanot 1989.gadā. Ar redakciju sazinājās lasītājs, kurš pastāstīja, ka savulaik bija iesaistīts sacensību rīkošanā “Baltajā Briedī”. Viņš

precizēja, ka pēdējā “Vaduguns kausa” izcīņa (pirms sacensību atjaunošanas jau 2006.gadā) notika 1991.gada 1.jūnijā. “Iespējams, 1989.gads kā pēdējais sacensību gads minēts gluži vienkārši neprecīzu atmiņu dēļ,” sprieda lasītājs.

“Izlasīju rakstu “Tilžā atkritumus šķiro varenī!” par vietējo iedzīvotāju, kurš atnesa uz veikalu nodot divus metrus augstu maisu, papildītu ar tukšām pudelēm. Manuprāt, viņš pelnījis uzslavas ne tikai avīzē, kā arī kādu balvu, bet daudzi citi – pērienu! Tikko biju sēņot Sitas mežā, kur redzēju tik daudz

tukšu pudeļu, ka varētu pielasīt pilnu ne vienu vien šādu maisu!” dusmīga par meža piesārņotājiem ir balveniete.

“Gribētu pajautāt *ceļiniekiem*, vai viņiem nav neērti, ka mūsu pusē ceļa malas ir tā aizaugušas, ka nezāles un krūmi drīz uz ceļa līdz virsū? Cik zinu, tad ceļa malas jāpļauj divreiz sezonā. Vai tiešām jums nav neērti un esat tik ļoti aizņemti?!” neapmierināta ar ceļu dienestu darbu ir lasītāja. Jāpiebilst, ka kundze piezvanīja uz redakcijas autoatbildētāju un neprecizēja konkrētu vietu, kur ceļa malas ir nepļautas.

Pārsteigumi dārzā

No mazas sēkliņas līdz pieciem metriem

Maruta Sprudzāne

Vai saulespuķes izaug tik garas tādēļ, ka mīl sauli? Vai to audzēšana prasa pūliņus, un kādēļ cilvēki tās vispār audzē?

Lielie, gleznie saulespuķu ziedi rudens pusē ir īsts dārza skaistums, ko pamana arī kaimiņi un garāmbraucēji. Par to priecājas arī paši dārzu saimnieki, samērojot savus augumus ar izaugušajām saulenēm.

Par sava dārza augiem priecājas LAIMA un JĀNIS GAROZAS Balvu pagasta Naudaskalnā. Viņi to dara jau gadu desmitiem, un dārza platībā vieta atrasta ne tikai krāšņumaugiem, bet arī "laimīgajām vistām" un ogām, kas parasti aug purvajos.

Saulespuķes izaug pavasarī, un zinātnieki saka, ka nav vajadzības kaut kā īpaši tās sagatavot sēšanai. Var sēt gan puķu podos un audzēt dēstus, taču tikpat labi izaug arī uzreiz puķu dobēs sētās. Jāizvēlas saulaina, barības vielām bagāta augsne un jāievēro, lai to sēklas neiesējas pārāk tuvu viena otrai. Augsne, protams, jāuzirdina apmēram 30 cm dziļumā. Saulespuķes kopšanas ziņā ir mazprasīgas, tomēr ziedēšanas ilgumu un ziedu košumu noteikti ietekmēs augu mēslošana (piebarošana) ar ziedošām puķēm paredzēto mēslojumu vai, piemēram, dzelteno kristalonu, kas satur daudz fosfora ziedēšanas veicināšanai.

Laima Garoza ar saulespuķēm šopavasār izdomāja norobežot dārza malu, sasējot sēkliņas priekšpusē citām dārza kultūrām. Viņa tur parasti sastādīja kādus košākus augus, lai aizsegta dārzu un būtu krāsaināks skats no ceļa puses. Iesēja pavasarī saulespuķu sēkliņas, no kurām, kā saka dārza saimniece, izauguši milzeņi. Daļa stādu jau ir izlauzti, lai būtu vieta pārējiem resnajiem kātiem. Jānis garāko saulespuķi nomērījis ar makšķerkāta palīdzību. Tā izstiepusies vai piecu metru garumā! Ja putni neapēdīs, varbūt nogatavosies arī saulespuķu sēklas un varēs nobaudīt paši. Taču ne vienmēr gan šīs sēklas nobriest. Saulgriezēm pats svarīgākais ir kārtīga, silta vasara. Arī Ukrainā tās aug pietiekami sausās stepju joslās, kur vasara ir silta, pietiekami gara un arī sausa, kā zina stāstīt augkopības jomas speciālisti.

Foto - M. Sprudzāne

Kā visa tikai nav! Garozu ģimene dārza nostūrī atvēlējusi arī vistu mājai. Putni brīvi staigā pa aploku, bauda zaļumus un, kā mēdz teikt, iepriecina saimniekus ar "laimīgām olām".

Foto - M. Sprudzāne

Dārza skaistule. Kuplais hortenziju krūms pārsniedz Laimas augumu. Baltie ziedu ķekari krāsojas sārti un izdailo visu mājas pagalmu. Laima uzsver, ka hortenzijas jāmēslo pavasarī ar atbilstošu mēslojumu, tad labi augs un krāšņi ziedēs.

Foto - no personīgā arhīva

Pirmo reizi tik gara. Savam priekam un dārza skaistumam starp kartupeļiem saulgriezes mēdz iesēt Zinaida Popova Rugāju pusē. Šovasar viņai liels prieks, jo pirmo reizi saulespuķes padevušās tik raženas augumā. Pati garākā sasniegusi 3,25 metrus. Mērit un priecāties par košajām saulespuķēm uz dārzu gājušas abas ar mazmeitu Esteri. Līdzī ņēmušas garu kārti, ar ko nomērīt saulespuķi, un pēc tam kārti pāmērījušas ar mērlentu.

Foto - M. Sprudzāne

Mazais purviņš. Dārza vienā pusē Laima un Jānis uztur mikroklimatu nelielam purviņam, kur jau sārtojas dzērveņogas. Šis būs piektais gads, redzams, ka no sākotnēji iestādītajiem 140 stādīņiem, kas labi sakuplojuši, briest laba raža. Saimniekiem arī prieks, jo pūles nav bijušas veltas, kopjot un laistot platību, kas šovasar prasīja ļoti intensīvu darbu.

✓ Saulespuķu audzēšanai nav vajadzīgas lielas dārzkopja iemaņas, taču tām ir svarīga silta vasara un ne pārāk mitra augsne.

(Speciālistu teiktais)

Foto - M. Sprudzāne

Sava īpašuma saimnieki. Jānis un Laima Garozas dzīvo Naudaskalna "Ilzītēs". Savu īpašumu viņi kopj jau gadus trīsdesmit, un laika gaitā gan mājas, gan dārza uzturēšanā ieguldīts daudz darba un enerģijas. Laima ir diplomēta agronome, savulaik strādājusi padomju saimniecībā, un augkopības jomas zināšanas nodēro joprojām.

Saruna ar pagasta pārvaldes vadītāju

Ar kopīgiem spēkiem pie lieliem darbiem

Aija Socka

Pagājušā gada vasaras izskaņā Lazdukalna saieta namā iedzīvotāji uzzināja, kurš būs pagasta pārvaldes vadītājs. Šobrīd sarunā ARNITA KĻAVIŅA jau var atskatīties uz padarītajiem darbiem un ieskicēt nākotnes idejas.

Pagājis gads, kopš esat ne tikai Rugāju, bet arī Lazdukalna pagasta pārvaldes vadītāja. Kāds bijis šis gads?

– Diezgan saspringts, jo ar diviem pagastiem nav viegli – lielas teritorijas, arī darba ir daudz. Ir mazliet raušanās uz vienu vai otru pusi, jo darbā nevaru visu sevi un idejas veltīt vienam pagastam, man jābūt kā diviem cilvēkiem. Iedvesmo dzinulis, ka visu laiku esi kustībā un ka ikdienu nav vienmuļā. Katru dienu jārisina problēmas un jautājumi, tāpat jādara dažādi darbi, kas neatkārtojas dienu no dienas. Pašlaik pagasta pārvaldes galvenā funkcija ir saimnieciskie jautājumi, apsaimniekojot un uzturot pašvaldības autoceļus, teritoriju un ēkas, piepalīdzam arī pārējām iestādēm ar saimnieciskajiem darbiem.

Runājot par saimnieciskiem jautājumiem Lazdukalnā, kuri darbi ir prasījuši lielākus finanšu ieguldījumus un kuri ir tie, ar ko lepojaties?

– Viens no darbiem, pie kā šī gada laikā strādājām, bija kanalizācijas iekšējo tīklu atjaunošana pašvaldībai piederošajā daudzdzīvokļu mājā Skujetniekos. Caurules savu laiku bija nokalpojušas, tās aizsērēja un tecēja, kas radīja nākamās problēmas, kas bija jārisina. Tāpat arī strādājām pie pašvaldības brīvo dzīvokļu sakopšanas, kuros bija nepieciešams izvākt vecās apkures krāsnis, mēbeles un citas lietas, kas bija sakrājušās. Sagatavojām brīvas un tīras telpas, ja īrnieki vēlētos tās īrēt. Pašlaik apsaimniekošanas maksas netiek piemērotas pašvaldībai piederošo dzīvokļu īrniekiem, tāpēc arī pagasta pārvaldes iespējas atjaunot un vairāk remontēt daudzdzīvokļu mājas nav, jo īrnieki maksā tikai īres maksu, kas ir simboliska un nesedz darbu izmaksas. Kaut arī iedzīvotāji interesējas, bet daudzdzīvokļu mājās, kas ir privātipašums, remontdarbus neveicam, jo šādiem darbiem būtu vajadzīgs savs apsaimniekotājs, kurš to veiktu, jo pašvaldība šos darbus nedrīkst darīt. Protams, vajadzību ir vairāk nekā iespēju tās realizēt. Regulāri sakopjam pagasta teritoriju, šovasar papildus atjaunojām soliņus Benislavā un Skujetniekos, lai skaistāka vide un iedzīvotājiem patīkamāk atpūsties. Arī aktīvi darbojamies pie svētku noformējuma uz Lieldienām un Ziemassvētkiem, lai varētu iepriecināt visus pagasta iedzīvotājus.

Finanšu ir tik, cik ir. Darām to, ko varam izdarīt ar savām rokām, – uzturam kārtībā pagasta teritoriju, nopļaujām zāli, sakopjam apstādījumus, uzturam kārtībā pašvaldības autoceļus un septiņas pagasta kapsētas.

Visiem saimnieciskiem darbiem, ko vajadzētu izdarīt, naudas nepietiek?

– Pilnībā, protams, nepietiek. Jau iepriekšējā pagasta pārvaldes vadītāja, piemēram, sāka risināt jautājumu par Benislavas diķa iztīrīšanu, taču šim darbam pietrūka finansējuma. Mums pašiem ir tikai uzturēšanas finansējums, nav līdzekļu lielākiem darbiem. Cenšamies vismaz labiekārtot teritoriju, izgriezt krūmus ap diķi, lai iedzīvotājiem patīkamāk. Ja iepriekš bija plānoti lieli darbi, tad tagad sākam ar mazākiem, virzoties uz mērķi pamazām. Pašvaldība ir iegādājusies niedru griezēju, sākumā plānojam izgriezt diķi niedres, tad pamazām ņemt pakalpojumu, lai ūdenstilpi iztīrītu. Projektus realizē novads, mēs varam tikai piedāvāt un aicināt.

Vai malka šai ziemai pašvaldības iestādēm sagādāta? Kādas ir izmaksas, salīdzinot ar pagājušo gadu?

– Kurināmo pagastā katra iestāde gādā pati, ir arī dažas iestādes, par ko rūpējamies mēs. Skola un saieta nams gatavojas apkures sezonai paši par saviem līdzekļiem. Bibliotēkām, feldšerpunktam, baznīcai, sociālajam dzīvoklim Skujetniekos un pagasta pārvaldes ēkai malku gādā strādnieki (algoto pagaidu sabiedrisko darbu veicēji, pašu strādnieki un no probācijas dienesta piesaistītie). Cītīgi strādājot, malka sagādāta diviem gadiem uz priekšu. Šajā ziemā vairāk plānojam strādāt pie pašvaldības autoceļu grāvju un grāvmalu attīrīšanas no krūmiem. Izmaksas kurināmā sagādāšanai šogad sanāca lielākas, tas saistībā ar degvielas cenu kāpumu.

Iedzīvotāju tikšanās reizē ar pašvaldības pārstāvjiem aizvadītā gada augustā izskanēja vēlme noorganizēt senioriem ekskursiju. Gads apritējis, bet ekskursija nav notikusi.

– Situācija bija tāda, ka saieta nams organizēja senioriem pasākumu, bet pieteicās maz cilvēku, tāpēc ekskursija pagaidām ir atlikta. Pašlaik ir tā, ka komunicējam ar Lazdukalna saieta nama vadītāju Antru un domājam variantus. Pagasts ekskursijai transportu nodrošinās, bet pagaidām ir maza atsaucība no iedzīvotājiem.

Turpinot kultūras tēmu, jautājums par svētkiem. Jau pagājuši vairāki gadi, kopš Rugāji, tā teikt, "nozaga" Lazdukalnam Bērības un Jaunības svētkus. Vai pietrūkst līdzekļu, lai svētkus organizētu savā pagastā?

– Šos pasākumus organizē Kultūras pārvalde. Protams, sadarbojamies ar Lazdukalna saieta nama vadītāju. Šogad un pagājušajā gadā šos svētkus apvienojām abu pagastu gaviļniekiem, jo bija maz dalībnieku no Lazdukalna pagasta. Tie jaunieši, kuri pieteicās, piekrita svinēt svētkus Rugājos, jo tur viņiem ir klasesbiedri.

Iedzīvotājiem, šķiet, patīktu, ja saieta namā notiekošajos pasākumos piedalītos arī pagasta pārvaldes vadītāja. Vismaz 18.novembra un 4.maija svētkos Jūs nebijāt klātesoša.

– Bieži fiziski nav iespējams būt vairākās vietās vienlaikus, sanāk kā raušanās uz divām pusēm. Pagājušā gada 1.septembrī, piemēram, ieskrēju Rugāju vidusskolā, pateicu savu sakāmo un steidzos uz Eglaines pamatskolu. Šogad vienojāmies, ka būšu tikai Eglaines skolā. Citi pasākumi dažreiz notiek sestdienā vai svētdienā, kas ir mans brīvais laiks un kad risinu savus privātos jautājumus, ko nevar atlikt. Novadā, piemēram, vadītājiem ir vietnieki, man viņu nav, tāpēc nav, ko deliģēt pārstāvēt pagasta pārvaldi pasākumos, cenšos būt klātesoša tik, cik vien ir manos spēkos.

Jautājums par sadarbību – nav bijusi vēlme organizēt kādu tikšanos ar iedzīvotājiem, lai uzklautu viņu problēmas un vēlmes?

– Piekritu, tikšanās būtu jāorganizē, tuvākajā laikā varētu to arī izdarīt. Doma ir, bet atliek ielānāt un ieguldīt darbu, lai sagatavotos. Iedzīvotājiem esmu teikusi, – ja ir jautājumi, varat atnākt vai piezvanīt, jo viens cilvēks fiziski nevar pārredzēt visu teritoriju. Ir jāsaka un jājautā, tad problēmas var atrisināt, esmu cilvēks, kurš vērst uz komunikāciju.

Cik aptuveni procentus pagasta iedzīvotāju pazīstat, pārzināt viņu sadzīves apstākļus? Vai šī gada laikā esat apmeklējusi attālākās pagasta vietas?

– Viens no maniem darba pienākumiem ir apmeklēt jubiliārus, kuri, sasniedzot 80 gadu vecumu, svin apaļas jubilejas, un viņu mums pagastā ir daudz. Diezgan sanācis apciemot šos seniorus, kas ir viens no maniem patīkamākajiem darbiem. Tiekoties ar šiem cilvēkiem, redzu prieku viņu sejās. Daļa no viņiem pat nezina, kas es esmu un kāpēc esmu atbraukusi, bet ir dzīvespriecīgi un labprāt grib parunāt par dzīvi un apkārt notiekošo gan valstī, gan pagastā. Tāpat tiek ar iedzīvotājiem, apsekojot ceļus. Procentuāli pazīstu aptuveni 60% iedzīvotāju, – ir vietas, kur vairāk, un vietas, kur mazāk, piemēram, mazāk zinu tos, kuri dzīvo viensētās.

Cik daudz un bieži uz pārvaldi pie Jums atnāk pagasta iedzīvotāji? Ar kādiem jautājumiem viņi pie Jums vērsas? Vai vienmēr izdodas rast risinājumu?

– Klātienē pie manis nāk maz cilvēku, biežāk komunikācija notiek saņemoties. Par saimnieciskiem jautājumiem iedzīvotāji vērsas pie ēku un apsaimniekojamās teritorijas pārziņa (saimnieka) Intara. Ja iedzīvotāji interesējas par privātām lietām, nākas skaidrot funkcijas, kas ir pagasta pārvaldes pārziņā. Ir lietas, kas cilvēkiem jādara pašiem. Interesējas, piemēram, par ēku apsaimniekošanas jautājumiem.

Kādus speciālistus pagasta pārvaldē var sastapt?

– Pagasta pārvaldes darbinieki ir: klientu apkalpošanas speciālists, kasieris, pārvaldes vadītājs un saimnieciskie darbinieki. Lauku konsultants, valsts klientu apkalpošanas speciālists, bāriņtiesas darbinieks un sociālais darbinieks, kurš pieņem iedzīvotājus ceturtdienās, pārstāv citas struktūras.

Ko, Jūsaprāt, vajadzētu darīt, lai uzlabotu pagasta tēlu? Citviet, piemēram, veido biedrības, piesaista finansējumu, izveido tematisko parku vai

Foto - no personīgā arhīva

Pārvaldes vadītāja. Zināšanas, kas vajadzīgas darbā, neviena skola pilnībā neiedod. Arī A.Kļaviņa atzīst, ka darbam nepieciešamo var apgūt tikai ar pieredzi, diendienā saskaroties un risinot ikdienas jautājumus.

arī, uzrunājot iedzīvotājus sociālajos tīklos, aicina sakopt kādu pagasta objektu.

– Esam runājuši ar pagasta iestāžu pārstāvjiem par to, kā varētu popularizēt Lazdukalna pagastu, lai izveidotu savu tēlu. Pagaidām nav pagasta svētku vai simbola, ar ko saistās pagasts. Plānojam nākamgad organizēt pagasta svētkus un vairāk saliedēt iedzīvotājus. Idejas ir, piemēram, izveidot informatīvos standus, lai par pagastu un tā vēsturi zinātu arīvien vairāk cilvēku. Jautājums par pagasta identitāti būtu aktuāls arī iedzīvotāju padomei, kas, cerams, tuvākajā laikā izveidosies. Iedzīvotāju padomes funkcija ir ģenerēt idejas un kopā ar pagasta pārvaldi virzīt tās tālāk. Tas ir brīvprātīgs darbs. Dalībai padomē var pieteikties līdz septembra vidum, pagaidām vēl neviens nav izrādījis interesi.

Līdz gada beigām atlikuši nepilni četri mēneši. Kādi darbi, notikumi vai svētki sagaida lazdukalniešus?

– Plānojam darbus pie ceļu uzturēšanas, vietām ir jāuzved grants vai jānolidzina, citur – jāizrok grāvji. Tuvojas svēciņu vakari, organizējam kapsētu sakopšanas otro tūri. Lielāka sadarbība mums ir ar Lazdukalna saieta namu, jo tur nav palīgstrādnieka, tāpēc piepalīdzam ar darbaspēku. Gribam iekļāt bruģi un sakārtot ieeju pie saieta nama. Pagasta pārvaldes atbildība ir par ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošināšanu, skolēnu pārvadājumu organizēšanu un izpildi, ceļu uzturēšanu, ielu apgaismojumu nodrošināšanu, teritorijas apļaušanu un uzturēšanu. Drīzumā sāksim plānot nākamā gada budžetu. Cik būs finanšu līdzekļu? Ne vairāk, kā šajā gadā.

Ja minējāt ūdensapgādi, tad aktuāls ir jautājums par ūdens un kanalizācijas maksas paaugstināšanu.

– Jā, ar 1.oktobri šis pakalpojums kļūs mazliet dārgāks. Ja pašreiz par ūdeni maksājām 0,74 eiro un kanalizāciju – 1,13 eiro par 1m³, tad ar 1.oktobri tie būs 0,76 un 1,20 eiro plus PVN. Pakalpojuma sadārdzinājums ir saistīts ar elektrības izmaksu kāpumu.

Ko novēlat vietējiem iedzīvotājiem?

– Ikvienam novēlu būt saprotošam, atsaucīgam un fanātiskam, jo katrs mēs vēlamies celt un lolot Lazdukalna pagastu. Kopīgiem spēkiem varam darīt lielus darbus. Uzturot savas mājas un apkārtējo vidi skaistu, mēs radām arī skaistu pagastu kopumā. Mūsu mazie darbi kā viena liela puzzle ar tūkstošiem gabaliņu saliekas skaistā un baudāmā attēlā.

Gribas baltu gulbju

Pirms 95 gadiem Latvijas Valsts prezidents Gustavs Zemgals izsludināja Saeimas pieņemto likumu "Par pilsētu tiesību piešķiršanu 16 miestiem". Visām jaunajām pilsētām atstāja agrākos nosaukumus, izņemot Vecgulbeni, kas pārtapa par Gulbeni. Līdz ar to miestu pašvaldības Latvijā pārstāja eksistēt, bet jaunajām pilsētām pavērās plašākas attīstības iespējas, savukārt jaundibinātajām pilsētu domēm uzgūla lielāka atbildības nasta par finansiālo, sociālo un citām komunālās sadzīves jomām. Nevienai no jaunajām pilsētām nebija sava ģerboņa. Ar to sarūpēšanu gāja visai raibi. Piemēram, Balvi lūdza, "lai uz ģerboņa apakšējās daļas, gaiši zilā fonā, uz tuksnešaina Latgales lauka būtu attēlots partizānu pulka karavīrs atbrīvošanas gaitās, bet ģerboņa augšējā daļā – ezera malā – uzplaukstoša pilsēta, austošas saules staru apspīdēta". Savukārt Sigulda prasīja, lai ģerbonī būtu "krustotas slēpes". Kā ir šobrīd? Kā šīs pilsētas ir vai nav attīstījušās? Cik tās ir dažādas? Kā pašvaldībās rūpējas par sabiedrības saliedētību, sekmē dažādu sabiedrības grupu, tostarp mazākumtautību, iekļaušanos sabiedrībā? Par to un citu laikraksta "Vaduguns" kolektīvs atbildes meklēs 17 aktivitātēs, istenojot projektu "Dažādas krāsas vieno pilsētmasas".

Gulbenes ģerbonis. Apstiprināts 1938.gada 30.septembrī. Ģerboņa vairogā uz melna fona attēlots peldošs sudraba gulbis, kura nosaukums ir ietverts pilsētas nosaukumā. Gulbja tēla ideja aizgūta no bareljefa, kas atradās uz kādreizējā Vecgulbenes muižas kroga fasādes. 1989.gadā pieņēma ģerboni ar sudraba gulbi uz melna vairoga.

Kas gulbju pilsētu vieno ar daudzām apdzīvotām vietām Latvijā? Vai dzelzceļš (bānītis) mudina atplaukt sirdīm dažādās valodās runājošiem, kā arī – kurā virzienā brauc latvieši, turklāt kopā ar mazākumtautību pārstāvjiem un ukraiņu bēgļiem? Vienīgais Baltijas valstīs regulāri kursējošais šaursliežu vilciens, tautā mīļi saukts par bānīti, kas nodrošina pasažieru pārvadājumus 33 kilometru posmā no Gulbenes līdz Alūksnei, vasaras sezonā piedāvājot reisus arī ar restaurēto tvaika lokomotīvi

"Ferdinands", ik dienas iepiecina gan pašmāju iedzīvotājus un ceļotājus, gan ārvalstu tūristus. Savas pastāvēšanas laikā atraktīvais vilcieniņš kļuvis ne tikai par vietējo cilvēku identitātes zīmi, bet arī nozīmīgu tūrisma objektu, ko iemēģinājuši daudzi Latvijas iedzīvotāji un cittautieši. Ik rudenī tuvi un tāli ciemiņi sumina bānīti dzimšanas dienā, bet šoruden 1. un 2.septembrī Gulbene, Stāmeriena un Alūksne ar plašām svinībām aicināja nosvinēt bāniša 120 gadu jubileju.

Gulbenes–Alūksnes bānītim – 120

Kas bija pirmais – transports vai tūrisms?

"Drumline Latvia" bungu rīboņas pavadīts, bānītis dodas 120 gadu jubilejas reisā.

Pavadot bānīti Gulbenes dzelzceļa stacijā, SIA "Gulbenes Alūksnes bānītis" valdes loceklis Aldis Kreislers atgādināja jubilejas konferencē teikto: "Tūrisms nav iespējams bez transporta, un nevar zināt, kas bija pirmais – transports vai tūrisms?" Savukārt, sagaidot bānīti Stāmerienas dzelzceļa stacijā, Gulbenes novada domes priekšsēdētājs Andis Caunītis pauda gandarijumu, ka šo 120 gadu laikā, lai gan nedaudz nosirmojis, bānītis neatlaidīgi turpina strādāt: "Vai bānītis kā mūsu kultūrvēsturiskais mantojums saglabāsies arī turpmāk, atkarīgs tikai no mums pašiem. Novēlu, lai arī ikdienā ar šo vilcieniņu brauktu vismaz trešdaļa no tā pasažieru skaita, kas šodien – svētkos. Tad tas piedzīvos arī 140, 150 un varbūt arī 200 gadus."

Bānīti sumina ārzemju viesi. Lielbritānijas vēstnieks Latvijā Pauls Brummels (foto) lepojās, ka arī eksperti un entuziasti no Lielbritānijas vairāku gadu garumā līdzdarbojušies bāniša pārvēršanā par

dzelzceļa mantojumu. "Sveicu visus, kas padarījuši Gulbenes–Alūksnes bānīti par aizraujošu Latvijas mantojuma daļu un apskates objektu tūristiem," teica vēstnieks. Klātesošos bāniša jubilejā sveica vēl viens ciemiņš no tālienes – Eiropas dzelzceļa entuziastu sadarbības organizācijas FEDECRAIL goda prezidents Deivids Morgans.

Naumovs un Latvijas filatēlistu savienības viceprezidents, stāmeriešu novadnieks Egils Plūme. Paldies vārdus par ierosinājumu izveidot šādu pastmarku saņēma arī idejas autors Andris Austrums.

Godina, izdodot jaunu pastmarku. Svinot bāniša 120 gadu jubileju, "Latvijas Pasts" laidis klajā jaunu, šim notikumam veltītu pastmarku, ko svinību dienā ikviens interesents varēja iegādāties Stāmerienas dzelzceļa stacijā. "Latvijas Pasts" Vērtzīmju un filatēlijas departamenta direktors Edmunds Bebrīšs (no kreisās), prezentējot jubilejas dāvanu, uzsvēra, ka pastmarka izdota 50000 lielā tirāžā, tādēļ nesīs gan bāniša, gan Gulbenes, Stāmerienas un Alūksnes vārdu visā pasaulē. Savus sveicienus jubilāram pauda arī pastmarkas autors – mākslinieks Aleksejs

6. **Piektdiena, 15.septembris**

Vārdadienu svin: **Gunvaldis, Gunvaris, Sandra, Sonda**

LTV1

5.05 "Kultūrdeva". Atk.
6.00 "Latvijas valsts himna".
6.02 "Ceturtdi studija". Atk.
6.30 "Rīta *Panorāma*".
8.35 "Divi vienā". Serāls.
9.30 "Sešas māsas". Serāls.
10.30 "Alpu dakteris 16". Serāls.
11.15 "Kultūrdeva". Atk.
12.10 "V.I.P. – Veiksmē. Intuīcija. Prāts". Atk.
12.50 "Kas notiek Latvijā?". Atk.
14.20 "Dzirdi balsis ar Kārlī Kazāku". Atk.
14.50 "Šodienas jautājums". Atk.

TV3 Life

15.10 "Krustpunktā".
16.05 "Sešas māsas". Serāls.
17.05 "Divi vienā". Serāls.
18.00 "Dienas ziņas".
18.50 "Gudrs, vēl gudrāks". Atk.
20.00 "Panorāma".
20.50 "Kultūršoks".
21.05 "Daudz laimes, jubilār!"
21.45 "Nāve paradīzē 12".
22.40 "Viens otram".
23.05 "Nakts ziņas".
23.20 "Midsomēras slepkavības 8". Detektīvseriāls.
2.30 "Pasaules panorāma". Raidījums par ārpolitiku.
4.50 "Kultūršoks". Atk.

LTV7

5.00 "Zemes stāsti". Atk.
5.30 "Ceturtdi studija". Atk.
6.00 "Latvijas valsts himna".
6.03 "Zinātnes noslēpumi".
Dok. filmu cikls.
6.30 "Labākais no *Euromaxx*. *Deutsche Welle* žurnāls".
7.00 "Sievā uz pilnu slodzi".
7.55 "LV jaunatklāšanas raidījums Te!". Atk.
8.40 "Ceturtdi studija". Atk.
9.10 "Ķēpa uz sirds". Atk.
9.20 "V.I.P. – Veiksmē. Intuīcija. Prāts". Atk.

10.25 "Kulturzime. Akmens modinātājs". Atk.
11.20 "Pasta kariete". Atk.
12.15 "Personība. 100g kultūras".
12.55 "Alpu dakteris 16". Serāls.
13.45 "2023.gada FIFA Pasaules kausa izcīņa futbolā sievietēm". Atk.
14.50 "Izdrototāju pilseta 4". Serāls.
15.50 "Izmeklē Klāra 3". Serāls.
18.00 "TV3 ziņas īsumā".
18.10 "Noziedzuma vieta: virtuve 2". Izklaidējošs raidījums.
15.30 "Dienas personība". Atk.

19.10 "Bez tabu".
20.00 "TV3 Ziņas".
20.45 "Degpunktā 13".
21.15 "Grupas *DarGamba* koncerts Mežaparka Lielajā estrādē".
23.35 "Špoža talanta nepanesamais smagums".
Spraigā sīzēta komēdija.
1.40 "Pēdējās trīs dienas".
Spraigā sīzēta krimināldrāma.
3.25 "Zilonis studijā 3".
4.25 "UgunsGrēks 12". Serāls.

TV3 Life

5.00 "Viņas melo labāk". Serāls.
5.30 "Tīģoņi uzvaras bals". Kristīgā programma.
6.00 "Gatavo savannā kopā ar Kelliju Annu!".
Kulinārijas raidījums.
6.30 "Dzīvot ir vērts". Serāls.
7.30 "Mani mīļie meli". Serāls.
8.30 "Mani remontā noteikumi 7". Realitātes šovs.
10.05 "UgunsGrēks 7". Serāls.
11.55 "Zem klāja 7".
12.55 "Gandrīz ideālais vakariņas 12". Izklaidējošs raidījums.
14.00 "Greijas anatomija 13". Serāls.
16.00 "Pamatē". Serāls.
17.00 "Liktne skartie". Serāls.
19.00 "Izmeklē Helēna Dorna. Naida sēkla".
Detektīvfīlma.
21.00 "Briņums". Melodrāma.
23.20 "Saunnieks meklē stieņu 7".
0.25 "Melna/balta dzīve". Serāls.
3.25 "Viņas melo labāk 3". Serāls.

TV24

6.00 "Preses klubs". Atk.
7.30 "Izstāsti Latvijai!". Atk.
8.00 "Ziņu *Top*". Atk.
8.30 "Aktuālais par karadarbību Ukrainā". Atk.
9.30 "Dienas personība".
10.00 "Uz līnijas". Atk.
10.30 "Vēlāis ar Streipu". Atk.
11.00 "Globuss". Atk.
12.00 "Dienas personība". Atk.
12.30 "Uz līnijas". Atk.
13.00 "Preses klubs". Atk.
14.30 "Latvijas labums".
15.30 "Dienas personība". Atk.

LTV1

5.05 "Aizliegtāis papēmiens". Atk.
6.00 "Latvijas valsts himna".
6.02 "Ķēpa uz sirds". Atk.
6.30 "Rīta *Panorāma*".
8.35 "Mīlas viesulis 18". Serāls.
9.30 "Sešas māsas". Serāls.
10.30 "Alpu dakteris 16". Serāls.
11.15 "Zosu game". Pasaku filma.
12.15 "Lielās patiesības". Atk.
12.45 "Pasaules panorāma". Raid. par ārpolitiku.
13.15 "Sporta studija". Atk.
14.00 "Kultūrdeva". Atk.
14.55 "Šodienas jautājums". Atk.
15.15 "Krustpunktā".
16.10 "Sešas māsas". Serāls.
17.10 "Mīlas viesulis 18". Serāls.
18.00 "Dienas ziņas".
18.56 "Ceturtdi studija".
19.30 "Province".
20.00 "Panorāma".
20.37 "Šodienas jautājums".
21.10 "1.". Aktuāla intervija.
22.00 "Rukla. No ienaidnieka ne mīņas". Dok. filma.
23.30 "Nakts ziņas".
23.45 "Dejo, kamēr vari". Komiska drāma.
1.15 "V.I.P. – Veiksmē. Intuīcija. Prāts". Atk.
2.00 "Deju lieluzvedums *Gredzenus mijot*". Atk.
3.50 "Mans zeltais dārs". Atk.
4.20 "1.". Aktuāla intervija.
Atk.

LTV7

5.30 "Province". Atk.
6.00 "Latvijas valsts himna".
6.03 "Zinātnes noslēpumi". Dok. filmu cikls.
6.30 "Eiropa fokusā. *Deutsche Welle* žurnāls".
7.00 "Sievā uz pilnu slodzi".
7.55 "LV jaunatklāšanas raidījums Te!". Atk.
8.45 "Aizliegtāis papēmiens". Atk.
9.45 "Aculeicinieks". Atk.
10.05 "Jānis Peters. Nakts pēc taušdzesmas". Atk.
11.15 "Pasta kariete". Atk.
12.15 "Personība. 100g kultūras".
12.55 "Alpu dakteris 16". Serāls.
13.45 "2023.gada FIFA Pasaules kausa izcīņa futbolā sievietēm". Atk.
15.50 "Vienmēr formā. *Deutsche Welle* žurnāls".
16.20 "Dositmies ceļojumā! Japāna, Taniučū".
Dok. filmu cikls.
16.35 "Dositmies ceļojumā! Tokija, Kopola".

Otrdiena, 12.septembris

Vārdadienu svin: **Erna, Eva, Evita**

16.50 "Dok. filmu cikls. Dositmies ceļojumā! Tokija, Kitano".
Dok. filmu cikls.
17.05 "Prāmja *Scandinavian Star* traģēdija". Dok. filmu cikls.
18.05 "Policijas iecirknis 31 2". Detektīvseriāls.
19.00 "Šovakar. RUS.LSM.LV ziņas".
19.30 "Dositmies ceļojumā! Japāna, Kore-eda".
Dok. filmu cikls.
19.45 "Dositmies ceļojumā! Japāna, kristiesī".
Dok. filmu cikls.
20.00 "Dositmies ceļojumā! Japāna, Klodēls".
Dok. filmu cikls.
20.15 "Ledainā drosme". Dok. filmu cikls.
21.05 "Mērdoka noslēpumi 8". Detektīvseriāls.
21.50 "Zinātnes noslēpumi". Dok. filmu cikls.
22.00 "Vikingi 5". Serāls.
22.45 "Francū krimiālieta". Serāls.
23.35 "Pasaules meistarsacīkstes vieglatlētikā". Atk.
1.40 "Vienmēr formā. *Deutsche Welle* žurnāls".
2.15 "Dositmies ceļojumā! Gvatemala". Dok. filmu cikls.
2.25 "Dositmies ceļojumā! Birma, Mocems". Dok. filmu cikls.
2.40 "LV jaunatklāšanas raidījums Te!". Atk.
3.30 "Uz Tobāgo. Kurzemniekiem pa pēdām". Atk.
4.00 "Sporta studija. Aizkulisēs".

TV3 Life

5.00 "Viņas melo labāk 3". Serāls.
5.30 "Tīģoņi uzvaras bals". Kristīgā programma.
6.00 "Gatavo savannā kopā ar Kelliju Annu!". Kulinārijas raidījums.
6.30 "Dzīvot ir vērts". Serāls.
7.30 "Mani mīļie meli". Serāls.
8.30 "Mani remontā noteikumi 7". Realitātes šovs.
10.00 "UgunsGrēks 6". Serāls.
11.55 "Zem klāja 7".
12.55 "Gandrīz ideālais vakariņas". Izklaidējošs raidījums.
14.00 "Greijas anatomija 13". Serāls.
16.00 "Pamatē". Serāls.
17.00 "Liktne skartie". Serāls.
19.00 "Doktors Haus 6". Serāls.
21.00 "Nepabeigta šķirsnāšana".
23.00 "Svešzemniece 3". Serāls.
0.10 "Melna/balta dzīve". Serāls.
1.30 "Liktne skartie". Serāls.
3.30 "Viņas melo labāk 3". Serāls.

TV24

6.00 "Preses klubs". Atk.
7.30 "Uz līnijas". Atk.
8.00 "Ziņu *Top*". Atk.
8.30 "Aktuālais par karadarbību Ukrainā". Atk.
9.30 "Dienas personība".
10.00 "Globuss". Atk.
11.00 "Kārtības rullis". Atk.
12.30 "Uz līnijas". Atk.
13.00 "Preses klubs". Atk.
14.30 "Vēlāis ar Streipu". Atk.
15.00 "Latvijas labums". Atk.
16.00 "Dienas personība". Atk.
16.30 "Ziņu *Top*".
17.00 "Preses klubs".
18.30 "Uz līnijas".

19.00 "Aktuālais par karadarbību Ukrainā".
20.00 "Vēlāis ar Streipu". Atk.
20.30 "Pēcīci novadi Latvijā".
21.00 "Kur tas suns aprakts?".
22.00 "Uz līnijas". Atk.
22.30 "Vēlāis ar Streipu". Atk.
23.00 "Preses klubs". Atk.
0.30 "Aktuālais par karadarbību Ukrainā". Atk.
1.30 "Kur tas suns aprakts?". Atk.
2.30 "Preses klubs". Atk.
4.00 "Uz līnijas". Atk.
4.30 "Ziņu *Top*". Atk.
5.00 "Aktuālais par karadarbību Ukrainā". Atk.

ReTV

5.00 "ReTV ziņas". Atk.
5.30 "Pa priecīgā kartupeļa pēdām".
6.25 "Āzija 360".
6.50 "Rezervēts 2".
7.45 "Māja un sētā".
8.15 "Spried ar *Deff*". Atk.
9.00 "Skats no Ventpils".
9.15 "Reģionālās televīzijas piedāvā".
10.15 "Māksla LV".
10.50 "Skats no Ventpils".
11.25 "Āzija 360".
12.00 "Pa priecīgā kartupeļa pēdām".
13.00 "Dzīve pēc bērnunama".
13.30 "Māja un sētā".
14.00 "Rezervēts 2".
Izklaidējošs raidījums.
15.00 "ReTV ziņas trijos".
15.30 "Laimīgs un vesel".
16.00 "Gaidām ciemos".
16.30 "Skats no Ventpils".
17.15 "Reģionālās televīzijas piedāvā".
18.15 "Spried ar *Deff*".
19.00 "ReTV ziņas septiņos".
19.25 "Tumsas pabērni".
19.50 "Būt Ogres novadā".
20.25 "Dabas spēks".
21.00 "ReTV ziņas deviņos".
21.30 "Latvijas stāsti".
22.05 "Latvijas vēsturiskie novadi".
23.15 "Vērtīgi zināt".
23.45 "Spried ar *Deff*". Atk.
0.30 "Būt Ogres novadā".
1.00 "Tumsas pabērni".
1.30 "Dabas spēks".
2.00 "Skats no Ventpils".
2.15 "Reģionālās televīzijas piedāvā".
3.15 "Spried ar *Deff*". Atk.
3.55 "Gaidām ciemos".
4.15 "Ar pasaulies pieredzi Latvijā".
4.35 "Dzīve pēc bērnunama".

Aktuāli

Skola – izglītības un vērtību sala

Rūpējas par pedagogiem. I. Vanaga uzskata, ka sabiedrībai jābūt aktīvai un ir jāatbalsta labas idejas.

Aizvadītajā nedēļā sākās jaunais mācību gads, kas skolotājiem, bērniem un jauniešiem sagādā jaunas rūpes, arī prieku un raizes. Ir vairāki jautājumi, par ko joprojām diskutē izglītības sfērā nodarbinātie. Par dažām tēmām, kas skar izglītības jomu, jautājam Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) vadītājai INGAI VANAGAI.

Kā vērtējat skolu gatavību jaunajā darba cēlienā nodrošināt kvalitatīvu mācību procesu?

– Jāsaka, ka joprojām ir daudz jautājumu, kas nav atrisināti līdz galam, tie ir ļoti būtiski un diemžēl negatīvi ietekmēs gan izglītības pieejamību, gan kvalitatīvo mācību procesu. Piemēram, mācību līdzekļu nodrošinājums joprojām nav pietiekams. Uzlabojumi ir, taču zinot, ka noteiktas mācību grāmatas izdos tikai 2024.gadā, varam izdarīt secinājumus, cik bijām gatavi centralizētajiem eksāmeņiem. Protams, kvalitatīvo mācību procesu ietekmē daudzās vakances. Augusta beigās Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) apkopotie dati liecināja, ka valstī ir vakantas 1445 likmes visās izglītības pakāpēs. Ja nav skolotāju, tātad

mācību process nevar notikt pilnvērtīgi, kas arī ietekmē izglītības kvalitāti. Trūkst arī atbalsta personāla – speciālo pedagogu, sociālo pedagogu, psihologu un logopēdu. Ir skolēnu grupas, kurām šie speciālisti ļoti nepieciešami, tas ir arī liels atbalsts mācību priekšmetu skolotājiem, vadības komandai. Ja trūkst atbalsta personāla, nav iespējams savlaikus izglītojamiem sniegt nepieciešamo atbalstu. Negatīvi mācību procesu ietekmē arī vardarbība, joprojām nav rasti risinājumi akūtām situācijām, tas pasliktina gan fizisko, gan emocionālo vidi. Kopumā izglītības iestāžu kolektīvi darīs visu, lai mācības notiktu, protams, daļa palielinās savu darba slodzi, lai neizjustu vienu vai otru neērtību ne skolēni, ne vecāki. Kvalitātes latīņu pedagogi centīsies noturēt un paaugstināt, pateicoties viņu pašai līdzīgajam darbam.

Kā skolotāji nodrošināti ar mācību darbam nepieciešamajiem līdzekļiem?

– Šajā jautājumā savu artavu deva arī tiesībsargs, jāsaka, nāca palīgā pedagogu saimei. Sākumā uzrunājām vecākus, lai vērsas pie tiesībsarga, informē par gadījumiem, kad skola prasa mācību līdzekļus. Pēc sarunas ar tiesībsargu un viņa biroja pārstāvjiem sniedzām skaidrojošu informāciju, kāpēc pedagogi tā rīkojas. Skolotāji ir nokļuvuši ķilnieku lomā, jo viņiem jānodrošina kvalitatīvs mācību process, taču trūkst pamatresursu, kas ir pedagogu pamatinstrumenti. Sabiedrība saprot, ka ārsts nevar operēt, ja nav skalpeļa un medikamentu, ka pavārs nevar pagatavot ēdienu, ja nav visu nepieciešamo produktu, bet to, ka no skolotāja prasām darīt darbu, neiedodot visus līdzekļus, ir grūtāk saprast. Vecākiem ir savi pienākumi, pašvaldībai un valstij – savi. Par to, ka valsts puse nepilda šo pienākumu, esam pārliecinājušies. Mums nav jāsamierinās, ka mācību līdzekļiem uz vienu skolēnu gadā valsts nodrošina 22 eiro. Aprēķini liecina, ka būtu vajadzīgi vismaz 60 eiro. Vērsām uz to Saeimas deputātu uzmanību, lūdzām piešķirt šo finansējumu nākamā gada budžetā. IZM to ir pieprasījusi, tagad liela loma ir tam, kāda būs politiskā

izšķiršanās. Ceru, ka budžeta projektā tas būs atbalstīts, ka būs izmaiņas. Jauni mācību līdzekļi pamazām parādās, bet to pieejamība ir ierobežota un dārdzība – augsta. Protams, pašvaldības izglītībai atvēl daudz finansējuma no saviem budžetiem, bet ne visas vienādi. Finansējuma piešķiršana ir atkarīga no katras pašvaldības rocības un izpratnes.

Kā sokas sadarbība ar IZM, ko cerat panākt šajā mācību gadā?

– Mums bija divas tikšanās par vienošanos, kas attiecas uz sociālā miera nodrošināšanu izglītības un zinātnes nozarē, uz nodarbinātības stabilitātes veicināšanu un sociālā dialoga stiprināšanu. Šajā vienošanās projektā esam iekļāvuši gandrīz 30 punktus. Uzskatījām, ja speram soli uz vienošanos, tad tajā jāiekļauj jautājumi, kas nav risināti daudzus gadus. Ceram, ka septembrī noslēgsim ar IZM vienošanos, no kuras daži punkti jau īstenoti, piemēram, atbalsta stipendijas jaunajiem pedagogiem. Drīzumā panāksim grozījumus Izglītības likumā, kas paredz atbalstu vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem mājokļa un transporta izdevumu kompensēšanai. Īpaši tas aktuāli laikā, kad iecerēta skolu tīkla optimizācija. Paredzēts, ka risināsim jautājumus, kas aktuāli visām pedagogu grupām. Budžeta projektā jau pieprasīts finansējums Satversmes tiesas sprieduma izpildei par pirmsskolas pedagogu nevienlīdzības novēršanu. Viens no būtiskākajiem jautājumiem ir panākt 2024./2025.m.g. slodzes balansēšanu.

Kā raugāties uz lauku skolu slēgšanu?

– Skaidrs, ka skolu tīkls jāturpina optimizēt, jo to paģēr mūsu demogrāfiskā situācija. Statistikas dati ir skaidri, mums, piemēram, ir aptuveni 200 izglītības iestādes, kur audzēkņu skaits ir līdz 100 bērniem. Taču vērsām uzmanību, ka, neraugoties uz to, ka ir skaitliski daudz mazu skolu, nekādā gadījumā nedrīkst pieņemt lēmumu par skolas slēgšanu vai reorganizēšanu, balstoties tikai uz kvantitatīvajiem rādītājiem, piemēram, skolēnu skaitu, kilometru skaitu līdz tuvākajai skolai,

ceļā līdz skolai pavadītajam minūtēm. Tie arī jāņem vērā, taču ļoti būtiski saprast un novērtēt tā sauktos kvalitatīvos rādītājus – kāda ir skolas loma, kādas funkcijas tā veic, arī akreditācijas vērtējumus. Tāpēc uzstājam, lai ņem vērā mūsu iebildumus un priekšlikumus. Pašvaldības jau pieņem lēmumus par skolu slēgšanu vai reorganizēšanu, darbs ir jāturpina, bet katru skolu izvērtējot. Skola ir epicentrs, ap kuru pulcējas cilvēki, tā ir mūsu drošības, izglītības un vērtību sala.

Kā vērtējat iedzīvotāju nelielo atsaucību parakstīties par lauku vidusskolu saglabāšanu?

– Uz zinot par portālā manabalss.lv iniciatīvu parakstīties par lauku vidusskolām, iespējams, daļa sabiedrības nogaida, jo valdība neizskatīja informatīvo ziņojumu par skolu tīkla optimizāciju. Daļa droši vien paļaujas, ka noturēs reformu tālāk nevirzīšanu un nesaprātīgu priekšlikumu iekļaušanu. Nevajadzētu paļauties, ka ir nacionāla līmeņa spēcīgas organizācijas, svarīga arī sabiedrības nostāja par skolas nozīmīgumu, nevis domāt, ka gan jau izspruksim cauri. Vajag runāt ar politiķiem, jo viņi respektē sabiedrības vairākuma viedokli. Aicinu sabiedrību atsaukties šai manabalss.lv iesniegtajai iniciatīvai, jo, ja būs vairāk nekā 10 000 parakstu, tad deputāti būs spiesti diskutēt Saeimā un vēlreiz uzklaut nozares organizācijas. Tad ir iespēja likt ne tikai uzklaut, bet arī sadzirdēt, sabiedrības atbalsts ir ļoti būtisks šādās situācijās.

Ko novēlat pedagogiem un skolēniem?

– Lai ikdienā ir vairāk lielāku un mazāku prieka mirkļu, gandarījuma, savstarpēja atbalsta, lai ir zinātkāre, lai katram izdodas sasniegt to zinību kalna virsotni, kādu kurš iecerējis! Lai vairāk prieka un labu ziņu, tad arī mācību gads būs daudz vieglāks un patīkamāks, ar labi padarīta darba sajūtu. Lai dzirksti prieks ikdienā skolas gaitās gan skolēniem, gan pedagogiem un tehniskajiem darbiniekiem, jo tā ir ģimene izglītības iestādes veidolā, kur viņi pavada daudz laika kopā. Lai ir viegli un priecīgi!

“Nolaidieties no Mēness!”

Darbigā latgaliete. “Esmu vienkārši Margarita no Latgales,” viņa smeļ.

MARGARITA KOLOSOVA no Rēzeknes novada Strūžānu pagasta ir piecu bērnu mamma, kura tīmekļa vietnē “Manabalss.lv” iesniegusi iniciatīvu par lauku vidusskolu saglabāšanu.

Sarunā Margarita atklāj, ka ideja par iniciatīvu radusies, domājot par jaunākās meitas turpmāko iespēju iegūt izglītību. “Meita

Nautrēnu vidusskolā beidza 9.klasi. Izskanēja versija, ka vidusskola turpmāk var nepastāvēt. Rēzeknē arī reorganizē vidusskolas, atlikušās ir pamatīgi piepildītas. Vai lauku bērnam, kuram nepatīk drūzma, būtu viegli iejusties pilsētas lielajā skolā? Es negribu sūtīt savu piecpadsmit gadus veco meitu uz koledžu, jo nejutos droši. Cik nav dzirdēts, ka bērni pazūd vai notiek citas traģiskas lietas. Pati augu Rīgā, zinu, kāda ir pilsētas un lauku dzīve, kādi ir mani bērni. Kā zināms, par nepilngadīgiem bērniem atbild vecāki. Vai es varētu atbildēt par meitas drošību, ja viņai tumšajos rītos un vakaros uz skolu un atpakaļ būtu jābrauc, piemēram, mācoties Maltas vidusskolā? Kā būtu tad, ja viņa nokavētu pēdējo autobusu? Nesaprotu, kāpēc citi vecāki par to maz runā. Vai viņiem vienai, kā bērns nokļūs skolā?” jautā Rēzeknes novada iedzīvotāja. Viņa uzskata, – ja slēgs lauku vidusskolas, ar laiku arī augstskolas kļūs tukšas, jo samazināsies jauniešu skaits, kuri iegūs vidējo izglītību. “Vai augstskolas būs tikai priekš ārzemju studentiem, bet mūsējie lai brauc svešumā par vergiem?” neizpratnē ir Margarita. Sarunā iniciatīvas iesniedzēja atgādina arī par skolu ēkām, kas renovētas par Eiropas līdzekļiem, un lauku apdzīvotību, uzsverot, – ja cilvēkiem nebūs skolas, nekā viņus nenoturēs

dzīvot laukos, kā arī runā par nabadzīgajām iespējām atrast darbu laukos. Ja darbs būs pilsētā, arī bērnus iedzīvotāji vedīs uz pilsētas skolām. Labi, ja zemi apsaimnieko vietējie zemnieki, bet, ja zemi ir iegādājušies ārzemnieki, viņi dažkārt labāk iestāda mežu. Piemēram, kāds onkulis Margaritai stāstījis, ka kāds zviedrs netālu no viņa mājām nopircis zemi un sastādījis egles. Tagad seniors saka, ka dzīvojot kā kapos, kur visapkārt egles. Piecu bērnu mamma, kuras atvases pagaidām dzīvo, mācās vai strādā Latvijā, uzskata, ka lauki jāsauglabā mūsu bērniem un mazbērniem, lai nav tā, ka bērni pazīst laukus tikai no pasaku grāmatām. Ja nebūs laukos cilvēku, uz kuriem bērni no pilsētas brauks? Uz viesu namu? Tur, kā saka Margarita, nav lauki. Amerikā tā esot ierasta ainava, ka pa vidu ceļš, bet apkārt tūrumi bez lauku viensētām. Iespējams, pie mums var sagaidīt līdzīgu ainu, jo cilvēku laukos nebūs, viņi vienkārši izmirs. M.Kolosova atceras izglītības un zinātnes ministres teikto par bērniem, kuri mācās lauku skolās, ka viņiem dzīvē nav perspektīvas: “Ministre deva mājienu. Tagad saka, lauku skolu skolotāji bez darba nepaliks, braukšot strādāt uz pilsētu skolām. Nolaidieties no Mēness! Ministre nesaprot, ka ar govī vai citiem lopiem nevar braukt uz Rīgu.

Reforma – it kā smuks un gudrs vārds, bet tajā reformā cilvēks kā labība tiek nopļauta ar kombainu.” Ko Margarita ierosina? Saglabāt esošās skolas un realizēt idejas, kas piesaistītu laukiem jaunatni. Priekšlikumu viņai ir daudz, bet viens, kas attiecas uz bērniem, skar vasaras nometņu organizēšanu laukos. Citāda formāta, nekā tās ierasts organizēt. Rēzeknes novada dienās bērni, piemēram, vairāk pulcējās pie trušiem un aitām, viņiem patīk dzīvnieki. Nometnē viņi varētu iepazīt arī citus dzīvniekus, iet pārsiet vai slaukt govīs, darboties: “Zinu bērnu, kurš 10 gadu vecumā pirmoreiz bija mežā sēņot. Mani bērni visu bērniņu vasarās ir staigājuši basām kājām, pazīst dabu.” Margarita stāsta, ka augusi septiņu bērnu ģimenē un ir vienīgā, kura palikusi Latvijā, visi pārējie ir ārzemēs. Piemēram, brālis strādā Norvēģijā, celtniecībā pelna aptuveni 20 eiro stundā. Iespējams, dēls pēc Rēzeknes tehnikuma pabeigšanas arī dosies uz Norvēģiju. Vecākie bērni – dēls un meita – strādā, bet trīs no bērniem mācās, vidējā meita, piemēram, studē Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. “No Latgales ir tik daudz izbraukušo! Strūžāni, kas kādreiz bija slavens ciemats, tagad ir viens liels pansionāts,” secina M.Kolosova.

Lappusi sagatavoja A.Socka

Notikums Susāju pagastā

Atrod vardarbīgā nāvē mirušo

Valsts policija informē, ka 17. augustā Balvu novada Susāju pagastā atrasts 1961. gadā dzimuša vīrieša liķis.

Pēc astoņām dienām, 25. augustā, par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu tika aizturēts 1973. gadā dzimis vīrietis. Pēc notikušā nozīmētās nepieciešamās ekspertīzes, notiek izmeklēšana un uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 125. panta 3. daļas – par tiša smaga miesas bojājuma nodari-

šanu, kas vainīgā neuzmanības dēļ bijis par iemeslu cietušā nāvei, vai par tiša smaga miesas bojājuma nodarīšanu, ja to izdarījusi organizēta grupa. Par šādu kriminālpārkāpumu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trīs līdz piecpadsmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trīs gadiem vai bez tās.

Atgriežoties pie publicētā

Laiks pagājis, bet progresa nav?

Šogad aprīļa beigās rakstijām par divām neapdzīvotām mājām Lazdukalna pagasta Skujetnieku ciema Liepu ielā. “Gribu jautāt pagasta pārvaldei, ko viņi plāno darīt ar izgāztuvi šajā īpašumā? Pavasaros no turienes čūskas bariem lien ārā! Ar to nav iespējams sadzīvot!” neapmierināts par valdošo nekārtību bija kāds vietējais iedzīvotājs.

“Nu kad tad beidzot sakārtos?”

Tolaik Lazdukalna pagasta saimniecības pārzinis Intars Stablenieks darīja zināmu, ka ciņa par šī īpašuma sakārtošanu notiek jau kādu laiku: “Tās ir divas neapdzīvotas mājas pretī autobusu pieturai, kurās to lietotāji savilkuši dažādus atkritumus. Cīnāmies, kā varam. Tas tomēr ir ciema centrs, un gribas, lai tas ir sakārtots. Jau pagājušajā gadā notika sapulce, kurā apspriedām šo problēmu. Ziņojam arī pašvaldības policijai, lai tā parunā ar saimniekiem, jo es kā pagasta saimniecības pārzinis maz ko varu ietekmēt – man nav nekādu pilnvaru. Varu tikai pateikt, lai sakārtos. Cik mani klausā, tas ir cits jautājums.”

Progress it kā tika panākts jau tās pašas dienas pēcpusdienā, kad laikraksta “Vaduguns” redakcija sazinājās ar pagasta saimniecības pārzinu. Proti, I. Stablenieks informēja, ka notika pārrunas ar māju saimniekiem, un viss tiek kārtots. Tomēr tagad jau ir septembris, un redakciju atkal apmeklēja Lazdukalna pagasta iedzīvotājs, sūdzoties, ka nekārtība turpinās. “Nu, kad tad beidzot tur tiks pārtraukta atkritumu izme-

Foto - A. Kirsanovs

Problemātiskās Skujetnieku mājas. Jācer, ka pēc vēl vienas publikācijas un iedzīvotāja sūdzības situācija jautājumā par attēlā redzamajām mājām uz labo pusi virzīsies krietni straujāk!

šana? Nu cik var?! Turklāt šajās mājās ir nelegāls pieslēgums pie ūdens, par ko netiek maksāts. To zina visi, bet šis jautājums nekā netiek risināts! Sanāk, ka par ūdeni maksā tikai muļķi!” sašutis ir iedzīvotājs.

Pamazām kārtos, bet darba vēl daudz

Laikraksta “Vaduguns” redakcija sazinājās ar Lazdukalna pagasta pārvaldi, kur pastāstīja, ka šī nekustamā īpašuma īpašnieks ir miris, bet mantinieki nav pieņēmuši mantojuma tiesības. Līdz ar to īpašumtiesības uz īpašumu nav sakārtotas, un pašlaik šo īpašumu un ēkas izmanto radnieki. Runājot par atkritumiem, pagasta pārvalde skaidro, ka tā regulāri veic pārrunas ar šī īpašuma lietotājiem par atkritumu apsaimniekošanu: “Informējam arī pašvaldības policiju, kura arī apseko un veic sarunas ar šiem cilvēkiem. Cenšamies izglītēt un

aicināt šos iedzīvotājus sakārtot šo īpašumu, nodotot atkritumus atkritumu apsaimniekotājam.”

Bet kāpēc tad joprojām ir sūdzības? Vai pārrunas ar šiem cilvēkiem ne ar ko nav rezultējušas? Un vai šajā īpašumā ir noslēgts līgums ar atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu “ZAAO” par atkritumu izvešanu? Pagasta pārvaldē atzīst, ka darba, protams, vēl daudz, bet pamazām jau šie cilvēki šo īpašumu kārtos. Tikmēr līgums par atkritumu izvešanu gan nav noslēgts, bet, kā stāsta pagasta pārvaldē, šie cilvēki līgumu par atkritumu izvešanu noslēguši savā faktiskajā dzīvesvietā, kas ir viena no daudzdzīvokļu mājām turpat Skujetniekos. “Kas attiecas par nelegālo pieslēgumu ūdenim, šī informācija ir nekorekta, jo par šo īpašumu ir noslēgts apsaimniekošanas līgums – katru mēnesi tiek arī nodoti patērētā ūdens rādītāji un veikti maksājumi,” informē Lazdukalna pagasta pārvalde.

Informē “Latvijas Valsts ceļi”

Mūspusē melno punktu nav

Izveidota jauna valsts galveno autoceļu bīstamo posmu un krustojumu jeb melno punktu karte, kurā apkopoti ceļu satiksmes negadījumu dati par trīs gadu periodu – no 2020. līdz 2022. gadam. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, bīstamo ceļa posmu un krustojumu skaits ir samazinājies un uz valsts galvenajiem autoceļiem konstatēti 38 melnie punkti. Balvu novadā melno punktu nav.

Desmit punkti sakrīt ar 2017. – 2019. gada melnajiem punktiem. Pozitīvi ir arī tas, ka no 14 uz septiņiem samazinājies tādu melno punktu skaits, kur notikuši ceļu satiksmes negadījumi ar bojāgājušajiem, un no trīs uz diviem tādu vietu skaits, kur vienā punktā bijuši vairāki bojāgājušie. Tikmēr no 2020. līdz 2022. gadam vairāki bojāgājušie vienā punktā bija uz Liepājas šosejas (A9) pie pagrieziena uz Annām (8. kilometrā) un Ventspils šosejas (A10) posmā gar Varkaļiem un Ezerličiem (25. kilometrā). Kopumā, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem, melno punktu skaits turpina samazināties. No 2017. līdz 2019. gadam valsts ceļu tīklā bija 48, bet vēl iepriekš (no 2014. līdz 2016. gadam) – 99 melnie punkti.

Intensitātes ietekme

Lielākā melno punktu koncentrācija ir Pierīgā, kur ir arī attiecīgi lielākā satiksmes intensitāte – 2022. gadā tā bija vidēji 12 558 transporta vienības diennaktī uz vienu ceļa kilometru. Kopumā satiksmes plūsma uz valsts galvenajiem autoceļiem pagājušajā gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, palikusi gandrīz nemainīga – vidēji 6052 transporta vienības diennaktī uz vienu ceļa kilometru. Savukārt kravas transporta satiksmes plūsmas pieaugums bija 3,1%. Runājot par negadījumu iemesliem, galvenais smago negadījumu iemesls joprojām ir sadursmes. Analizējot datus, secināts, ka daudzos posmos, kur notiek sadursmes, to cēlonis ir neatļauta manevra veikšana jeb apdzīšana. Šajā sakarā “Latvijas Valsts ceļi” uzsver, ka visi satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi, tajā skaitā horizontālie apzīmējumi, atrunāti normatīvajos aktos un domāti satiksmes drošības uzlabošanai. Autovadītājiem jābūt uzmanīgiem, ka tie noteiktā vietā uzstādīti vai uzmarķēti ne bez iemesla. Tomēr vēl joprojām ir daudz autovadītāju, kuri neievēro ceļu satiksmes noteikumus un turpina pārsniegt atļauto braukšanas ātrumu.

Vidējā ātruma radari

Smagu negadījumu skaitu varētu palīdzēt samazināt vidējā ātruma kontroles posmu ieviešana. Pirmie šādi posmi sākuši darbu uz Rīgas apvedceļa Salaspils–Babīte (A5), uz Vidzemes šosejas (A2) – no tilta pār Vējupīti Siguldā līdz Augšligatnei (no 54,5. līdz 62,3. kilometrā), un uz valsts reģionālā autoceļa Cēsis–Vecpiebalga–Madona (P30) – no Jaunkleķeriem līdz Krustakrogam (P30) (no 22,1. līdz 29. kilometrā). Šogad Latvijā pakāpeniski darbu uzsāks kopumā 16 vidējā ātruma kontroles posmi. Par pamatu šādu autoceļu posmu izvēlei ņemta negadījumu statistika pēdējos trīs gados, kā arī kopējā satiksmes intensitāte, kravas transporta īpatsvars un satiksmes organizācija (aizliegums apdzīt).

Jāpiebilst, ka Lietuvā pašlaik darbojas 131 vidējā ātruma kontroles posms un jau ir jūtami uzlabojumi satiksmes drošībā. 28 no esošajiem vidējā ātruma kontroles posmiem Lietuvā darbojas no 2021. gada un cietušo skaits šajos posmos, salīdzinot ar periodu pirms vidējā ātruma kontroles ieviešanas, samazinājies par 70%. Tikmēr līdz 2021. gadam šajos posmos vidēji ceļu satiksmes negadījumu bija 80 ievainotie un septiņi bojāgājušie, bet pēc vidējā ātruma sistēmas uzstādīšanas 2021. gadā – 26 cietušie un divi bojāgājušie.

“Latvijas Valsts ceļi” uzsver, – ir vietas, kur melnajiem punktiem nebūtu jāveidojas, jo infrastruktūra ir sakārtota un nodrošināti apstākļi, lai negadījumi nenotiktu. Tomēr avārijas tāpat notiek. Lielākoties pie vainas ir autovadītāju rīcība un distances neievērošana starp transportlīdzekļiem, nevis slikta ceļu infrastruktūra!

Informē robežsardze

VALSTS ROBEŽSARDZE

IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI

PAMANOT NEPAZĪSTAMAS, AIZDOMĪGAS PERSONAS UN TRANSPORTLĪDZEKĻUS PIEROBEŽAS JOSLĀ, PIEROBEŽĀ, LŪDZAM INFORMĒT VALSTS ROBEŽSARDZES VIĻAKAS PĀRVALDI:

- LAVOŠNIEKU ROBEŽAPSARDZĪBAS NODAĻAS DIENNAKTS TĀLRUNIS +371 64501926 VAI +371 64501927, e-pasts: lavesnieki.rsn@rs.gov.lv
- ŠKILBĒNU ROBEŽAPSARDZĪBAS NODAĻAS DIENNAKTS TĀLRUNIS +371 64501909 VAI +371 64501927, e-pasts: skilbeni.rsn@rs.gov.lv
- PEDEDES ROBEŽAPSARDZĪBAS NODAĻAS DIENNAKTS TĀLRUNIS +371 64501932 VAI +371 64501927, e-pasts: pededze.rsn@rs.gov.lv
- BĒRZIŅU ROBEŽAPSARDZĪBAS NODAĻAS DIENNAKTS TĀLRUNIS +371 64501922 VAI +371 64501927, e-pasts: berzini.rsn@rs.gov.lv
- PUNDURU ROBEŽAPSARDZĪBAS NODAĻAS DIENNAKTS TĀLRUNIS +371 64501929 VAI +371 64501927, e-pasts: punduri.rsn@rs.gov.lv

Viedoklis

Ukraiņu bēgļi sāk iesakņoties

Gulbenes novada pašvaldības Īpašumu pārraudzības nodaļas vadītājs **KRISTAPS DAUKSTS**, kurš nodarbojas ar Ukrainas kara bēgļu izmitināšanas jautājumiem, atklāj, ka šobrīd Gulbenē un novadā dzīvo diezgan liels skaits ukraiņu. Aptuveni 85 kara bēgļi izmitināti bijušajā Rankas profesionālajā vidusskolā. Kādreizējās Rēveļu pamatskolas telpās un Druvienas vecajā skolā katrā dzīvo aptuveni 20 bēgļi. Aptuveni tikpat – arī Gulbenes pilsētā, bet Lejasciemā apmetušies uz dzīvi aptuveni 10 ukraiņu bēgļi. K.Dauksts skaidro, ka arī Galgauskā dzīvo ukraiņi, ko uzņēmējs piesaistījis darbam uzņēmumā “Avoti”. Lai gan bēgļu skaits pastāvīgi mainās, šobrīd jaunpienācējus uzņem tikai izņēmuma gadījumos, jo iespējamās izmitināšanas vietas ir aizpildītas. Vairums Gulbenē un novadā dzīvojošo ukraiņu ir atraduši darbu un sākuši šeit iesakņoties.

Cik daudzi Ukrainas kara bēgļi atraduši darbu Gulbenē vai novadā?

– Pats esmu no Rankas, tāpēc zinu, ka praktiski visi tur izmitinātie ukraiņu vīrieši strādā. Mājās palikušas tikai sievietes, kuras pieskata bērnus. Viņi atraduši darbu vai nu uzņēmumā “Avoti”, vai mežizstrādes uzņēmumos, arī “Rankas pienā”, Ķelmēnu maizes ceptuvē, kā arī līdzās esošajā Variņu kokzāģētavā. Visādā ziņā bēgļu materiālais stāvoklis ir uzlabojies. Atceros, kad šos cilvēkus tikko atvedām no robežas, pie dienesta viesnīcas Rankā, kur tolaik dzīvoja aptuveni 100 cilvēki, bija novietotas kādas četras automašīnas.

Tagad to tur ir pilns, jo gandrīz visi ir nopirkuši auto. Zinu ukraiņus, kuri jau iegādājušies dzīvokļus Gulbenes novadā. Katrā no izmitināšanas vietām piesaistīti koordinatori, kuri nodarbojas ar palīdzību bēgļiem.

Kā gulbenieši izturas pret bēgļiem?

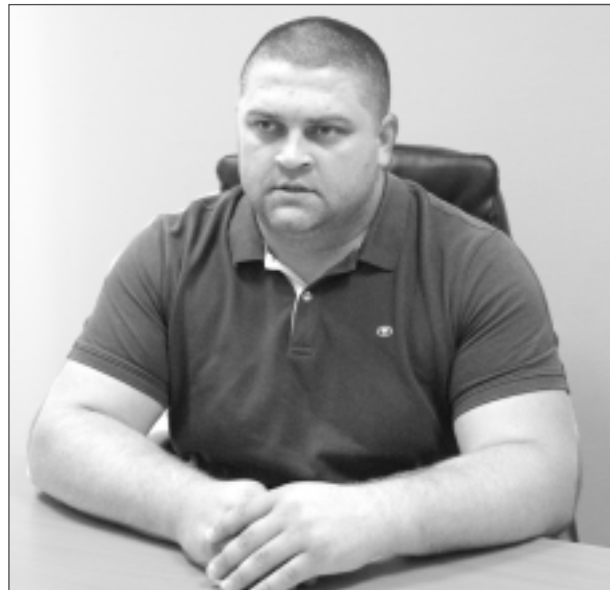
– Neesmu dzirdējis par jebkādiem incidentiem. Arī paši ukraiņi ir izpalīdzīgi un draudzīgi. Iespējams, sākumā vietējie iedzīvotāji izrādīja lielāku interesi – brauca skatīties, kas notiek bēgļu izmitināšanas vietās, bet tagad vairs nē. Visādā ziņā neko sliktu neesmu dzirdējis.

Arī Gulbenes ekonomikai labi. Bijušās skolu ēkas tagad ir apdzīvotas, vietējiem uzņēmumiem labākas iespējas atrast strādniekus...

– Jā, domāju, tā ir. Daudzi ukraiņi atraduši darbu apkārtnē. Viņi droši vien arī meklē, kur labāk, bet, ja uzņēmēju un darbinieku viss apmierina, viņiem saskan, tad viss ir kārtībā. Zinu arī ukraiņus, kuri nokārtoja tiesības, lai strādātu uz meža tehnikas. Kaut kā viņi šeit iekārtojās.

Varbūt nodarbojoties ar bēgļu izmitināšanu, arī pats esat ieguvis ukraiņu draugus?

– Ir daži ukraiņi, ar kuriem, braucot no robežas, pa ceļam iznāca tā vairāk parunāt. Apmainījāmies ar kontaktiem. Viņi cenšas uzturēt saikni. Kādreiz, esot Gulbenē, man uzzvana. Kopumā ukraiņi ir ļoti sabiedriski un draudzīgi. Vienīgi pašā sākumā pie mums bija atbraukuši aptuveni 30 vīri no Aizkarpatiem. Ar tiem mums gāja visādi. Šie bēgļi negribēja ne pabalstus, ne palīdzību darba meklēšanā. Viņi staigāja pa sētām, piedāvājot remontdarbus. Vairākus cilvēkus arī piekrāpa. Lika jūmtus, pēc tam jūmti tecēja. Kas tik te nenotika!

Gulbenes novada pašvaldības Īpašumu pārraudzības nodaļas vadītājs **KRISTAPS DAUKSTS**

Viņi par sevi neko nestāstīja, bija grūti ar viņiem rēķināties – varēja pazust uz vairākiem mēnešiem, tad atkal uzrasties. Tagad šie bēgļi ir kaut kur aizbraukuši, nezinu, kurp devušies.

Kādu tautību pārstāvji vēl dzīvo Gulbenē un novadā?

– Te dzīvo arī krievu un romu tautības cilvēki, bet visi sadzīvo draudzīgi. Par nacionālas dabas konfliktiem neesmu dzirdējis.

Neparasta biznesa ideja

Izdomāja, atpūšoties Ēģiptē

Savdabīgu, ar vilcieniem saistītu uzņēmējdarbības risinājumu atradusi vietējā uzņēmēja **LINDA KĻAVIŅA**, kura 27.jūlijā Gulbenes dzelzceļa stacijas tuvumā atvēra kafejnīcu “Vagonā”. Šāds nosaukums pilnībā atbilst jaunajam ēdināšanas uzņēmuma konceptam, jo tas patiešām izvietots vecā, pārbūvētā dzelzceļa vagonā.

Kafejnīcas īpašniece Linda Kļaviņa stāsta, ka ideja radās nejauši, atpūšoties Ēģiptes kūrortā: “Sēžot pie jūras, sapratu, – tas ir tas, ko vēlos izdarīt. Sākumā nolēmu izveidot kafejnīcu furgonā, bet tas nešķita pārāk interesanti. Tad ienāca prātā, ka varētu pamēģināt ar vagonu. SIA “Gulbenes – Alūksnes bānītis” neatteica iznomāt vecu, vairs neizmantojamu koka vagonu, kurā tobrīd pat bija salapojis liels koks. Izjaucām to līdz pat karkasam. Kādam uzņēmumam pasūtījām apstrādāt karkasu ar smilšu strūklku. Paši to nokrāsojām, bet pārējos darbus uzticējām Litenes meistaram Gunāram Aizupietim ar komandu, jo paši no šādiem darbiem neko nesaprotam.” Kopā ar domubiedriem Linda pārdomāja katru detaļu, lai padarītu kafejnīcas telpas pēc iespējas autentiskākas. Šim nolūkam nācās pašiem izbūvēt dzelzceļa sliežu posmu, uz kā novietot vagonu. Tas nebija tik vienkārši, kā sākumā šķita. “Mācījāmies, kā pareizi salikt gultņus. Ja sākumā domājām, ka sliedes uzbūvēsim vienā dienā, tad beigās tikai gultņus likām visu dienu, lai būtu precīzi un līdzeni. Beigās palīgā

tomēr atnāca SIA “Gulbenes – Alūksnes bānītis,” atklāj kafejnīcas īpašniece.

Linda labi iepazīsusi viesmīlības un ēdināšanas biznesu, studējot tūrisma. Studiju prakses laikā viņa strādājusi gan ēdināšanas uzņēmumos, gan viesnīcās: “Vēroju, kā notiek visi procesi, kā formē ledusskapjus, kā dara pārējo. Kādu brīdi pastrādāju kafejnīcā par apkopēju. Arī tas bija vērtīgi.”

Lindai šī nav pirmā uzņēmējdarbības pieredze. Jau sešus

gadus viņa vada SIA “Lasertag Latgale”. Savas zināšanas par dzelzceļiem un vilcieniem viņa smēlusies, strādājot Alūksnes bāniņa stacijā par gidi: “Ļoti labi pārzinu bāniņa vēsturi, kādas ir cilvēku plūsmas, cik bieži cilvēki brauc ar bānīti, kas viņus interesē. Bieži man jautāja, – ja ar bānīti atbrauksim uz Gulbeni, vai mums būs kur paēst? Sapratu, ka stundas laikā nav iespējams aiziet līdz tuvākajai kafejnīcai. Tagad to var izdarīt pie mums, bet pēc tam doties ar bānīti atpakaļ.”

Kafejnīca “Vagonā”.

Jauno ēstuvu pagaidām paredzēts izmantot tikai gada siltajos mēnešos. “Iespējams, tūristu grupām to atvērsim arī ziemā, jo vagonis ir siltināts un paredzēts izmantošanai līdz – 15 grādiem. Taču tas ir tikai 20 kvadrātmetru liels un iekšpusē ir tikai desmit vietas,” paskaidro uzņēmēja.

Gulbenes–Alūksnes bānītim 120

Veltījums tvaikam. Stimpunks jeb retrofutūrisma mākslas novirziena pārstāvis Normunds no Rīgas jubilejas svinībās demonstrēja ne tikai savu oriģinālo ietērpu, bet arī vairākus paša izgatavotus retrofutūrisma stilā izgatavotus mākslas darbus. “Šis mākslas pamatā ir tvaika tehnoloģijas, tvaika katli, viss, ko darbina ar tvaika palīdzību, piemēram, roboti, kuģi, arī zemūdenes. Viens no mūsu lielākajiem iedvesmotājiem ir rakstnieks Žils Verns, kurš savos darbos ieskatījās nākotnē. Tagad šis stils izpaužas mākslā un milestībā pret vēsturi,” atklāj Normunds. Izrādās, šādā veidā visbiežāk izgatavo dažādus futuristiskus interjera priekšmetus, arī kostimus un maskas, kā arī daudz

ko citu. Arī no misiņa darinātais, ar stirnas kauliem un citām interesantām detaļām rotātais tērps, ar ko Normunds svētkos pārsteidza klātesošos, bija paša darināts.

Ciemiņi no Madonas. Raivis (foto) kopā ar ģimeni – sievu Vitu un bērniem – trīsgadīgo Andžeju un deviņus mēnešus jauno Anniku – sveikt bānīti jubilejā ieradās no Madonas.

Izrādās, šis bija mazo madoniešu otrais ceļojums ar vilcienu. Īpaši šo notikumu gaidīja Andžejs, kura interesi par vilcieniem veicinājusi multfilmas “Tomass un draugi” skatīšanās.

Laika zīmes

Kāds laiks šogad varētu būt septembrī?

Ticējums vēsta, – kāds laiks septembrī, tāds būs arī martā. Ja septembrī ir pērkonā negaiss, tad ap Ziemassvētkiem būs daudz sniega. Ja septembris silts, tad būs vēlā ziema un maz sniega. Savukārt jauks septembra sākums paredz jauku rudeni. Ja septembrī daudz miglainu dienu, martā būs daudz sniega.

Šogad sauss vasaras sākums un ar nokrišņiem bagātas dienas vasaras otrajā pusē paredz bagātu un jauku rudeni. Ticējums vēsta, – kāds 1.septembris, tāds viss rudens, bet jo īpaši tā pirmais mēnesis. Ja 1.septembris iesākas ar sliktu dienu, tad viss rudens būs slikts. Ja iesākas ar labu, tad būs labs. To, ka septembris un rudens rādās būt, salīdzinoši silts un jauks, norāda arī pagājušais saulainais Labrencis (10.augusts) un ziediņi ievas zaros Bērtuļos (24.augusts).

Atbilstoši nozīmīgajām dienām janvārī un martā, kas raksturo septembri, kopumā Silu mēnesis rādās būt mērens gan nokrišņu, gan temperatūras ziņā.

Miķeļu mēneša pirmajā pusē, pārsvarā līdz Mazajai Mārai

(8.septembris), saule mīsies ar mākoņiem, lielākoties sauss un mēreni silts. Nokrišņi īslaicīgi. Temperatūra šajā laikā +17, +22°C. Vēlāk sauss un daždien pat vasarīgi silts, kad temperatūra dienas otrajā pusē var sasniegt +25°C. Tas varētu būt atvasaras cienīgs laiks.

Mēneša vidū palielināsies nokrišņu iespējamība, kļūs vēsāks un temperatūra robežās no +15 līdz +22°C. Ap Rudens vēju dienu (17.septembris) arī vējināks. Septembra otrajā pusē laika apstākļi mainīgi. Sausākas un saulainākas dienas mīsies ar īslaicīgu nokrišņu dienām un dzestrām naktīm. Dzelzu nedēļā (no 22. līdz 29.septembrim) laikapstākļi var strauji mainīties uz īsti rudenīgiem. Temperatūra dienas laikā robežās no +12 līdz +17°C. Naktis vēsas un dažviet rudens salnas. Nokrišņi īslaicīgi, bet reizēm stipri. Ap Miķeļiem (29.septembris) un tālāk oktobrī vairāk dienu ar mākoņiem, miglu un nokrišņiem. Temperatūra šajā laikā robežās no +13 līdz +18°C.

Zeltainu rudeni vēlot, V.BUKŠS

Der zināt

Ziemas miegam gatavojam eņģeltaures

Tuvojoties rudenim un salnām, jādomā par eņģeltauru (daturu) ziemas mājām. Rudenī, kad laiks kļūst vēsāks un draud salnas, podus pārvieto uz sausu, vāji apgaismotu pagrabu ar temperatūru plusos (vislabāk ap +5 – +10°C).

Iezīmošanas metodes

☐ Augu, kas visu vasaru audzis podā, tad, kad āra temperatūra naktī ir +10 – +12°C, pārvieto stikla siltumnīcā, kur temperatūra ir +16 – +18°C, tad augs turpinās augt un ziedēt. Pēc ziedēšanas augu apgriez, jo ziedi veidojas tikai uz jaunajiem dzinumiem.

☐ Augu, kas visu vasaru audzis podā, saīsina, apgriežot līdz pusei, atlapo, novieto telpā, kur temperatūra ir +10 – +14°C pie loga. Martā augu liek istabā, lai sāktos tā augšana.

☐ Podā augušu eņģeltauri rudeni apgriez, atstājot 20 – 30 centimetrus garus stubrus, izņem no poda, saknes apgriez par 1/3. Augu ieliek polietilēna maisā ar vairākiem caurumiem sānos, lai saknēm piekļūtu gaiss, noliek vēsā vietā, vēlams gaismas tuvumā, ja tādās iespējas nav, liek tumsā. Šādi glabājot, ziemā var bojā aiziet daži dzinumi, un augs būs vājāks.

☐ Dobē augušu eņģeltauri pēc pirmajām necīgajām salnām apcērt saknes un virszemes daļu apgriez proporcionāli sakņu kamolam. Augu saknes ievieto maisā ar atverēm gaisam. Saknēm var uzbērt samitrinātu kūdru. Augu liek vēsā vietā, ieteicama gaisma.

☐ Dobē augušu eņģeltaurei pirms salnām izrok un iestāda palielā podā, apgriez pārāk garos dzinumus, nesatraucoties, ka uz tiem ir ziedi un ziedpumpuri. Augu novieto mēreni siltā, stiklotā verandā, jumta dārzā, terasē vai citā līdzīgā vietā, kur jau pēc pāris mēnešiem būs jauni dzinumi ar ziedpumpuriem. Lieliski tumšajā laikā noderēs mākslīgais apgaismojums, tad ziedu krāsa būs tāda pati kā vasarā, ja ne, tad ziedi būs blāvāki.

Ziemā puķes daudz nevajag traucēt, bet gluži par tām aizmirst arī nedrīkst.

Ik pa laikam jāpaskatās, kā tās jūtas, vai nav pavisam izkaltušas. Proti, miera periodā laista ļoti maz – tikai tik daudz, lai tās neiekaltstu.

Dažkārt jau janvārī un tuvāk pavasarim arvien straujāk

sāk plaukt dzinumi. Tos nolauž, lai augi veltīgi netērē enerģiju.

Daļu nogrieztu dzinumu sagriez aptuveni 20 cm garos spraudņos un uzglabā mitrā kūdrā, lai no tiem pavasarī audzētu jaunās puķītes. Spraudņus saspraūž mitrā kūdrā, kastē ar paaugstām malām (lai, pārklājot plēvi, tā neskartos pie spraudņiem). Sprauž slīpi rindiņās, 7–10 cm dziļi. Spraudenim no spraudņa jābūt apmēram 2 cm attālumā. Kastīti pārsež ar plēvi. Ziemā jācenšas kūdru uzturēt vienmērīgi mitru, tāpēc, ja nepieciešams, to aplaista.

Padomi eņģeltauru kopšanai

Eņģeltaures audzē neitralizētā kūdras substrātā bez augsnes piejaukuma. Martā pagrabā pakāpeniski sāk tās modināt, biežāk aplaistot, aprīļa vidū pārvieto uz siltumnīcu. Tur eņģeltaures laista, bet pirmo mēslojumu dod tikai tad, kad izveidojušies jaunie dzinumi ar mazām lapiņām. Labi der šķīstošais kompleksais mēslojums *Kristalons zaļais*, NPK 18:18:18 + mikroelementi. Kad salnas vairs nedraud, pārvietojam puķes uz vidēji saulainu vietu dārzā.

Eņģeltaurēm ir ļoti laba apetīte. Turklāt mēslojumam jābūt daudzpusīgam un barības vielām – viegli šķīstošām, lai augi tās varētu bez lielām pūlēm izmantot. Eņģeltaures var arī kādu dienu *nepaēst*, bet *padzerties* tām vajag katru dienu un pat vairākas reizes dienā!

Darbi septembrī

✓ Jāapgriez noziedējušie krūmi, veidojot formu, kas iekļaujas ainavā. Krūmiem, kas beiguši ziedēt, var veidot cirptu formu vai arī tikai nedaudz apgriezt noziedējušos ziedus.

✓ Jaunos krūmus (pirmie 3-5 gadi) vēlams apgriezt uz trešdaļu vai pat uz pusi, lai tie iegūtu blīvu zarojumu un pavasarī ataugtu divreiz kuplāki jaunie dzinumi, jo citādi krūmi izstīdzēs gari, bet nebūs blīvi. Rudenī ziedošos krūmus var apgriezt arī pavasarī. Nevajadzētu griezt sulojošos kokus.

✓ Rudenī pastiprināti jālaista rododendri, lai izveidojas ziedpumpuri, kas pavasarī ziedēs. Ja to nav rudeni, tad varam necerēt uz krāšņi ziedošiem rododendriem pavasarī.

✓ Vēl var apcirpt tūjas dzīvžogus, kā arī veikt ikgadējo dekoratīvo koku un dzīvžogu veidojošo un atjaunojošo apcirpšanu. Rudens ir arī kailsakņu stādīšanas laiks, lai gan septembris vēl gluži tam nav piemērots (septembra otrā puse būs drošāka), jo kailsakņus vislabāk stādīt tad, kad lapu tiem vairs nav (rudeni) vai vēl nav (pavasarī).

✓ Rudenī ieteicams augus nomulcēt, ja tas nav izdarīts jau vasarā.

✓ Traukos augošie augi, kasi pa vasaru iznesti laukā, septembrī būtu jāsak nest iekšā, jo naktis kļūst vēsas un var gaidīt vietām arī salnas.

✓ Vītenaugiem vajadzētu pārbaudīt balstus, kā arī septembra otrajā pusē jau sākt piesegšanu sala jutīgākajiem augiem.

✓ Ziemcietēm apgriez noziedējušos ziedus, novāc atmirušās lapas. Puķēm, kurām lapas vairs pavisam nav izskatīgas, nogriez lapotni līdz zemei, atstājot 5-10cm virszemes daļu.

✓ Graudzāles rudeni nevajadzētu apgriezt, jo ziemā tās būs ļoti dekoratīvas, bet pavasarī apgrieztas graudzāles un zālveida ziemcietes ir ar mazāku risku, ka tās varētu izpūt.

✓ Sīpolpuķes: no septembra sākuma līdz vidum var stādīt narcises, kā arī tulpes (pat līdz oktobra vidum). Iepriekš sagatavotā augsnē stāda pavasarī ziedošās sīpolpuķes. Pēc pirmajām salnām izrok vasarā ziedošās sīpolpuķes un dālijas. Dala sīpolus.

✓ Iepriekš sagatavotā augsnē stāda rozes un apcērp vītenrozes, un virza jaunus dzinumus. Atšķirībā no pavasara, rudeni pati daba nāk dārzniekam palīgā. Zeme kopš vasaras joprojām ir silta, bet apmākušās dienas, kas stādīšanai ir vislabākās, ir biežāk. Turklāt rudens nāk ar lietu, kas sniedz nepieciešamo mitrumu jauniestādītajiem augiem.

✓ Droši pārstādiet un dāliet daudzgadīgās puķes! Var ievākt sēklas no augiem, kurus neapgriežat pēc ziedēšanas.

✓ Mazus dīkus pārklāj ar tīklu, lai tajos nekrit lapas. Apgriez un dala piekrastes augus un pārāk saauģušus augus.

✓ Zālienu jāturpina mēslo, bet jāatceras, ka rudeni nedrīkst lietot slāpekli saturošu mēslojumu, jāskatās, lai mēslojums lielākās daļās satur kāliju. Vislabāk zālienu mēslo septembra vidū. Ja laika apstākļi ir silti un sausi, mēslošanu var veikt arī septembra beigās vai oktobrī.

Zāliens ir jāpļauj, bet rudeni to var darīt retāk. Jātceras, ka nevajadzētu pļaut vairāk kā trešdaļu no zāliena garuma.

✓ Septembris ir bagātīgās ražas laiks ābelēm un bumbierēm.

✓ Kamēr laika apstākļi ļauj, stāda garšaugus. Septembrī izrok, dala un stāda podos augus audzēšanai telpās ziemā. Sāk uzrakt un mēslo tukšās dobes.

Reklāma

SIA Logi Durvis piedāvā:

- PVC logi durvis (vācu profils)
- Alumīnija logi durvis
- Metāla durvis (dzīvoklim, privātmājām)
- Pretkukaiņu tīkli
- Žalūzijas
- Logu durvju aksesuāri
- Logu montāžu, apdari, piegādi
- Bezmaksas uzņēmējumu, konsultāciju

Bērziņu iela 5, Balvi
Tālrunis 25106640 balvisialogidurvis@inbox.lv

Apsveikumi

Lai viss, kas tavās ilgās tīts,
Drīz nāk kā sapnis piepildīts!
Lai vienmēr ir radoša doma
Kas apvāršņa tālumos skrien,
Lai esi kā jūra, kā doma,
Kas dzintara pilna arvien!

Mīļi sveicam **Zigfrīdu Dzanušku** jubilejā!
Vēlam stipru veselību, laimi un prieku!
Antoņina, dēls, meita ar ģimeni

Lai Tevi silda gaišās domas stari,
Kad dienas drēgnums sirdi skumjas auž,
Lai vienmēr Tev ir saules gaismas gana
Un prieka rozes sniegi nenolauž!

Daudz baltu dieniņu **Ilgai Bukovskai** skaistajā dzīves jubilejā!
Anna un Irēna Kubulos

Sirsnīgi sveicam apaļajā
jubilejā

Zigfrīdu Dzanušku!

Vēlam veselību, visu sapņu
piepildījumu un atcerēties
filozofa teikto, ka

“DZĪVESPRIEKŠ IR NE TIKAI
VESELĪBAS LIECĪBA, BET ARĪ
PATŠ IEDARBĪGĀKĀIS
LĪDZEKLIS PRET SLĪMĪBĀM”.

(Smailzs)

Sveic Jānis & Astrīda

